जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरियसी
(Mother And Motherland Are Greater Than Heaven)

ग्रेटर नेपाल

(देशभक्ति, पर्यावरण र सामाजिक विकासमा समर्पित) साप्ताहिक

वर्ष ७ अंक २०, २०७५ साल भदौ १५ गते शुक्रबार, नेपाल संवत् ११३८ (Aug. 31, 2018) Website : www .greaternepal .com .np मूल्य रु. १० ।-

पत्रकार मञ्चमा विद्रोही

काठमाडौं । नेपाल पत्रकार मञ्चको एसोसियट शाखा नेपाल पत्रकार मञ्चको पाँचौं महाधिवेशनले पत्रकार युवराज विद्रोहीलाई अध्यक्षमा निर्वाचित गरेको छ । १३ गते काठमाडौंमा महाधिवेशनबाट उपाध्यक्षमा ललितध्वज खड्का, महासचिवमा विमलकुमार थापा, सचिव प्रितमसागर कर्माचार्य तथा कोषाध्यक्षमा यज्ञ ढकाल निर्वाचित भएका छन् । सदस्यहरुमा विष्णुलाल श्रेष्ठ, **बाँकी ८ पेजमा**

नेपालले खाता खोल्यो

काठमाडौं । इन्डोनेसियामा जारी १८ औं एसियाली खेलकुद (एसियाड) मा नेपालले प्याराग्लाइडिङमा रजत पदक जित्दै खाता खोलेको छ । एसियाड खेलको १२ औं दिनमा प्याराल्याइडिङ अन्तर्गतको पुरुष टिम इभेन्ट्सको क्रस कन्ट्रीमा रजत पदक हात लागेको हो ।

नेपालले एसियाली खेलकुदमा रजत जितेको यो दोस्रो पटक हो । यसअघि सन् १९९८ मा बैंककमा भएको १३ औं एसियाडमा नेपालले रजत जितेको थियो ।

व्यक्तिगत **बाँकी ८ पेजमा**

सार्क बिसर्जन गर्ने भारतीय रणनीति

काठमाडौं । हिजोदेखि काठमाडौंमा बे अफ बंगाल इनिसियटिभ फर मल्टी सेक्टोरल एन्ड इकोनोमिक को-अपरेसन अर्थात् बिमस्टेकको दुई दिवसीय चौथो सम्मेलन सुरु भएको छ । थाइल्यान्डको राजधानी बैंककमा ६ जुन १९९० मा स्थापना भएको बिस्ट-इसी -बंगलादेश, इन्डिया, श्रीलंका एन्ड थाइल्यान्ड इकोनोमिक को-अपरेशनमा सन् २००४ देखि म्यानमार (बर्मा) नेपाल र भुटान सामेल भएपछि यसको नाम बिमस्टेक राखिएको हो । स्थापनाको दुई दशक बिते तापनि यसको तीनवटा मात्र शिखर सम्मेलन हुन सकेको छ । काठमाडौंमा चलिरहेको बिमस्टेक सम्मेलन चौथो हो । अन्य क्षेत्रीय संगठन जस्तै बिमस्टेकको उद्देश्य पनि क्षेत्रीय (आर्थिक, व्यापारिक सम्बन्ध आदि) बढाउनु हो । स्थापनाको बीस वर्षमा तीनवटा मात्र शिखर सम्मेलन आयोजना हुनुले बिमस्टेकलाई सक्रिय संगठनको रुपमा लिन सकिँदैन । दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय संगठन (सार्क) का आठ मुलुक नेपाल, भारत, पाकिस्तान, अफगानिस्तान, बंगलादेश, माल्दिभ्स, श्रीलंका र भुटानमध्ये पाकिस्तान, अफगानिस्तान र माल्दिभ्स तीन मुस्लिम राष्ट्रबाहेक नेपाल, भारत, बंगलादेश, श्रीलंका र भुटान बिमस्टेकका सदस्य राष्ट्र हुन् । हाल नेपाल बिमस्टेकको अध्यक्ष राष्ट्र हो । बिमस्टेकको सचिवालय बंगलादेशको राजधानी ढाकामा

छ । सन् २०१४ मा सचिवालय राखिए पनि यो प्रभावकारी छैन ।

बिमस्टेकको पहिलो शिखर सम्मेलन सन् २००४, ३१ जुलाईमा थाइल्यान्डमा भएको थियो । दोस्रो शिखर सम्मेलन १३ नोभेम्बर २००८ मा भारतमा र तेस्रो शिखर सम्मेलन ४ मार्च २०१४ मा म्यान्मारमा आयोजना भएको थियो । बिमस्टेकका प्रारम्भमा पारस्परिक सहयोगका ६ क्षेत्र निर्धारण गरिएका थिए । जसमा व्यापार र लगानी, यातायात र सञ्चार, पर्यटन प्रविधि र मत्स्य व्यवसाय थिए । सन् २००५ को डिसेम्बर १८-१९ मा ढाकामा सम्पन्न आठौं मन्त्रीस्तरीय बैठकले सहयोगका नयाँ क्षेत्रको पहिचान गरी कृषि, जनस्वास्थ्य, गरिबी निवारण, प्रति आतंकवाद, संस्कृति, जनसम्पर्क, जलवायु परिवर्तन आदि रहेका थिए । त्यसका लागि विभिन्न मुलुकको नेतृत्व तोकिएको थियो, जसले संगठनलाई अझ फराकिलो बनाएको थियो । थाइल्यान्डमा सम्पन्न पहिलो शिखर सम्मेलनले तयार पारेको घोषणापत्र अनुसार द्रुत आर्थिक विकासका लागि उपयुक्त वातावरण तयार गर्ने, दक्षिण एसियाली तथा दक्षिणपूर्वी उपक्षेत्रमा सामाजिक प्रगति अभिवृद्धि गर्ने, अनुसन्धान तथा तालिम एवं सदस्य राष्ट्रका राष्ट्रिय विकास योजनामा सघाउन प्रभावकारी रुपमा समन्वय गर्ने तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय एवं क्षेत्रीय संगठनहरुसँग निकट एवं परिणाममुखी सम्बन्ध कायम गर्ने विषयलाई जोड दिइएको थियो तर यसको प्रभावकारिता अपेक्षित रुपमा देखिन सकेको छैन ।

चौथो बिमस्टेक शिखर सम्मेलनमा सदस्य देशहरुको विकासमा सघाउन बिमस्टेक विकास कोष स्थापना संगठनको बडापत्र निर्माण तथा बिमस्टेक क्षेत्रलाई शान्ति समृद्धि र दीगोपनतर्फ उन्मुख गराउने तथा गरिबी हटाउने प्रमुख कार्यसूची रहेका छन् । बिमस्टेकले पहिचान गरेका व्यापार लगानी, यातायात तथा सञ्चार, ऊर्जा, पर्यटन, कृषि प्रतिआतंकवाद, गरिबी निवारण, जनस्वास्थ्य वातावरण तथा प्राकृतिक विपत्ति र जलवायु परिवर्तन जस्ता क्षेत्रलाई एकीकृत गरी तिनको संख्या घटाइने र जनताको गरिबी घटाउनमा सम्मेलन केन्द्रित हुने जनाइएको छ । ऊर्जा, व्यापार बौद्ध परिपथ, पर्यटन प्रबर्द्धन र जलवायु परिवर्तनको प्रभाव घटाउनेतर्फ केन्द्रित भएमा सम्मेलनको सार्थकता देखिनेछ । बिमस्टेक सदस्य राष्ट्रहरु स्थल, जल र हवाईमार्गबाट जोडिएमा व्यापार विस्तार हुने र राष्ट्रहरु समृद्ध हुनेमा शंका गर्न सकिन्न ।

हाल बिमस्टेकका १६ वटा प्राथमिकता रहँदै आएकोमा चौथो शिखर सम्मेलनले मुख्य पाँच क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखिने भनिएको छ । कनेक्टिभिटी अर्थात् सम्पर्क जस अन्तर्गत रेल्वे, सडक, विद्युत प्रसारण लाइन, सूचना प्रविधिका लागि अप्टिकल फाइबर बिछ्याउने तथा हवाई सम्पर्क जस्ता विषय समेटिएका छन् । गरिबी निवारण, अन्तरक्षेत्रीय व्यापार, लगानी एवं पर्यटन प्रबर्द्धन, जलवायु परिवर्तन र यसबाट पर्ने असर तथा अन्तरदेशीय अपराध नियन्त्रण जस्ता विषय समेटिएका छन् । सम्मेलनमा बुद्धिस्ट सर्किट निर्माणको विषय पनि प्रवेश हुँदैछ । बिमस्टेकको हालसम्म बडापत्र छैन । यसबारे पनि सम्मेलनले निर्णय लिँदैछ । बंगालको खाडीसँग सम्बन्ध राख्ने देशहरुको द्रुत आर्थिक विकास र विभिन्न क्षेत्रमा सहयोग अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले कृषि, व्यापार र लगानी लगायतका क्षेत्रमा आपसी सहकार्य गर्ने बिमस्टेकको उद्देश्य भए पनि यसले अझसम्म प्रथामिकता नपाउनुले बिमस्टेक गठनको उपादेयतामाथि नै प्रश्न चिन्ह खडा भइरहेको अवस्था छ । सदस्य मुलुकहरु साझा हितका लागि सहकार्य गर्न तत्पर **बाँकी ८ पेजमा**

के भारत असल छिमेकी हो ?

काठमाडौं । नेपालले भारतसँग घाटाको व्यापार गरिरहेको छ । भारतसँग बर्सेनि १० खर्ब व्यापारघाटा नेपालले व्यहोरिरहेको छ । व्यापारघाटा कम गर्न नेपाली उत्पादन भारतमा सहज ढंगले जान पाउँदैन । नेपालमा उत्पादित विद्युत किन्ने भारतीय नीति पक्षपाती छ । भारतको लगानीमा बन्ने जलविद्युत आयोजनाको विद्युत मात्र भारतले किन्छ । अन्य लगानीमा बनेको विद्युत भारतले किन्दैन । नेपाली विद्युत नकिन्ने भारतीय निर्देशिकाका कारण नेपालको जलविद्युतमा बाह्य लगानी आउन सकेको छैन ।

नेपाल राष्ट्र बैंकमा थुप्रिएको भारु ५०० र १००० का नोटहरु सटही गर्न भारत अझै मानेको छैन । मोदी सरकारले गरेको नोटबन्दीका कारण नेपालमा रहेका भारु ५०० र १००० का नोटहरु करोडौंका संख्यामा बेवारिसे अवस्थामा छन् । भुटानसँग रहेका यस्ता नोटहरु भारतले सटही गर्‍यो । तर राष्ट्र बैंकले अनुरोध गर्दा पनि भारतले मानेको छैन ।

नेपालका बस ट्रक बंगलादेशी बन्दरगाहसम्म निर्वाध आउन जान र बंगलादेशसम्म विद्युत प्रसारण लाइन बिछ्याउन भारतले अनुमति दिएको छैन । नेपालले आफ्नै देशको ग्यास बुलेट चलाउन **बाँकी ८ पेजमा**

फेरि अलपत्र पश्चिम सेती

काठमाडौं । चिनियाँ कम्पनी चाइना थ्री गर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेशन (सिटिजिआई) ले पश्चिम सेती जलविद्युत् परियोजनाबाट हात झिकेको छ । ७५० मेगावाटको यो परियोजना २३ वर्षसम्म लगानीको अन्यौलमा रुमलिएको छ । साढे ६ वर्षअघि थ्री गर्जेजले यो परियोजना निर्माणको जिम्मा लिएको थियो । यसअघि अष्ट्रेलियन कम्पनी स्मेकले १७ वर्षसम्म ओगटेको थियो ।

लगानी बोर्डले परियोजनाको क्षमता ७५० बाट घटाएर ६२० मेगावाटमा झार्ने र अमेरिकी डलरमा विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) गर्ने प्रस्ताव थ्री गर्जेजका प्रतिनिधिसँग गरेको थियो । सो प्रस्तावलाई थ्री गर्जेजले अस्वीकार गर्दै आर्थिक हिसाबले निर्माण गर्न सम्भव नभएको भन्दै परियोजना छोडेको छ । दश वर्षसम्म डलरमा पीपीए गर्न सहमति दिँदै सरकारले आयोजनाबाट

पछि नहट्न आग्रह गरे पनि चिनियाँ कम्पनीले स्वीकार गरेन ।

सरकारले चालु आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को बजेट भाषणमार्फत पश्चिम सेती आन्तरिक लगानीमा निर्माण गर्ने भनेको थियो । सरकारको यस्तो निर्णयका कारण चीन रुष्ट हुन सक्ने भन्दै लगानी बोर्डले चिनियाँ कम्पनीसँग वार्ता गरेको थियो । वार्तामा थ्री गर्जेजले ‘रेट अफ रिटर्न’ र ‘रिसेट्लमेन्ट’ को विषयलाई जोड दिएको बताइन्छ । आयोजनाको क्षमता घटाउँदा **बाँकी ८ पेजमा**

नेपाल डुबाउने भारतीय षड्यन्त्र

सप्तरी । भारतले नेपाली सीमावर्ती क्षेत्रमा आफूखुसी बाँधेका बाँधका कारण नेपाली भूमि बर्सेनि डुबानमा पर्ने गरेको छ । यस वर्ष पनि भारतले कोसी ब्यारेजभन्दा तल पाइलट च्यानल बनाएर पश्चिमतर्फ पानी फर्काएपछि सप्तरी जिल्लाको कंकालिनी नगरपालिकाका तीनवटा डुबानमा परेका छन् । डुबानमा परेका जनता भोकभोकै परेपछि अग्लो ठाउँमा सारेर स्थानीय प्रशासनले मुरै चिउरा लगायत सुक्का खानेकुरा वितरण गरेको छ । कोसीको पानी बस्तीमा पसेपछि घरपालुवा जनावर, पशुपक्षीलाई समेत गम्भीर समस्या सिर्जना भएको छ । भारतले कोसी ब्यारेज र आसपासका क्षेत्रमा मनोमानी ढंगले पानीको बहाव परिवर्तन गराउने गरेकाले नेपाली भूमि डुबानमा पर्ने गरेको छ ।

भारतले अन्तर्राष्ट्रिय कानुन र सन्धि सम्झौताको धज्जी उडाउँदै नेपाली भूभाग डुबाउने गरी नेपालबाट बगेर जाने नदीनालाको प्राकृतिक बहावलाई अवरोध पुर्‍याउने गरेको छ । केही समयअघि मात्र **बाँकी ८ पेजमा**

समय-सन्दर्भ

बीबीसीको सहयोगमा

भारतले यसरी गर्‍यो सिक्किम कब्जा–१

१९७५ अप्रिल ६ को बिहान सिक्किमका राजा चोग्यालले आफ्नो राजदरबारको गेटबाहिर भारतीय सैनिक ट्रकहरूको आवाज सुने । उनी दौडिएर झ्यालको छेउमा गए । उनको दरबारलाई चारैतिरबाट भारतीय सैनिकहरूले घेरा हालिसकेका थिए । चारैतिर मेसिनगन चलेको आवाज सुनियो र दरबारको गेटमा खटिएका वसन्तकुमार क्षेत्री गोली लागेर ढले ।

सिक्किम कब्जा गर्न खटाइएका पाँच हजार भारतीय फौजलाई सिक्किमको राजदबारमा खटिएका २ सय ४३ जना सुरक्षाकर्मीलाई नियन्त्रणमा लिन आधा घण्टा पनि लागेन । त्यो दिन १२ बजेर ४५ मिनेट जाँदा सिक्किमको

स्वतन्त्र देशको हैसियत समाप्त भइसकेको थियो । राजा चोग्यालले ह्याम रेडियोमार्फत त्यसको सूचना पूरै विश्वलाई दिएका थिए । उक्त आपतकालीन सन्देश ब्रिटेनको एउटा गाउँमा बस्ने अवकाशप्राप्त चिकित्सक, जापान र स्विडेनमा बस्ने अन्य दुई जनाले सुनेका थिए । त्यसपछि चोग्याललाई भारतीय सेनाद्वारा उनकै घरमा नजरबन्दमा राखियो । दिल्ली नगरका आयुक्त बिएस दास त्यसको भोलिपल्ट दिउँसोको खाना खाइरहेका थिए । यत्तिकैमा उनलाई विदेश सचिव केवल सिंहको फोन आयो र उनी तुरुन्तै उनलाई भेट्न हिँडे ।

विदेश मन्त्रालयमा पुग्ने बित्तिकै केवल सिंहले उनलाई न्यानो स्वागत गर्दै भने, ‘तपाईंलाई सिक्किम सरकारको जिम्मेवारी सम्हाल्न तुरुन्तै गान्टोक पठाइँदै छ, तपाईंसँग तयारीका लागि मात्रै २४ घण्टा छ’, उनले आदेश दिँदै भने । भोलिपल्ट सिलीगुडीबाट दास हेलिकोप्टर चढेर गान्टोक पुगे । उनको स्वागतका लागि चोग्यालका विरोधी काजी लेन्डुप दोर्जी, सिकिम्मका मुख्यसचिव, प्रहरी आयुक्त र भारतीय **बाँकी ८ पेजमा**

सडकका सदावहार डन-२

काठमाडौं । तनहुँबाट २ दशकअघि कपडाको झोलामा एउटा किताब र डिस्नरी चिउरा बोकेर राजधानी छिरेका सडक विभागका डिई अहिले एकाएक कसरी ५० औं करोडका मालिक भए ?

सडक विभागअन्तर्गत उपसचिव सरहको जागिर खाने एउटा गाउँले केटोले अहिले कसरी विशालनगर चन्डोलमा ठूलो कम्पाउन्ड सहितको भव्य महल बनाउन सफल भए अनुसन्धानकै विषय बनेको छ ।

सुरुका दिनहरुमा डिभिजन सडक कार्यालयमा जागिर खाँदा एउटा कोठा भाडा लिएर बस्ने रानाभाटको भाग्य त्यतिबेला पल्टियो जतिबेला खिलराज रेग्मी मन्त्रिपरिषद्को अध्यक्ष बने । खिलराजले आफ्नो ५ तले घर पाल्पामा ठूलो परिमाणको रकम सडकमा छुट्याएर त्यतिबेला पैसा कबोलेर रानाभाट पाल्पा डिभिजन सरुवा भए । काठमाडौं पाल्पा **बाँकी ८ पेजमा**

संयुक्त सैन्य अभ्यास हुने

काठमाडौं- दक्षिण र दक्षिणपूर्वी एसियाली मुलुकहरू सदस्य रहेको संगठन बिम्स्टेकमा आबद्ध मुलुकहरूले पहिलोपटक भारतमा संयुक्त सैन्य अभ्यास गर्ने तय भएको अधिकारीहरूले जनाएका छन् । भदौ दोस्रो साता काठमाडौंमा हुने बिम्स्टेक शिखर सम्मेलनलगत्तै गरिने उक्त अभ्यास आतंकवाद नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापन र बहुराष्ट्रिय संगठित अपराध नियन्त्रणका निम्ति आपसी सहकार्यमा केन्द्रित हुने बताइएको छ । तर, विश्लेषकहरू पाकिस्तान सदस्य नरहेको उक्त संगठनलाई प्रयोग गरेर भारतले आणविक अस्त्र सम्पन्न उसका छिमेकीहरू पाकिस्तान र चीनलाई रणनीतिक सन्देश दिन खोजेको बताउँछन् ।

आतंकवाद नियन्त्रणका लागि सुरक्षा संयन्त्र मिलेर काम गर्ने सहमति यसअघि पनि हुने गरेका थिए । बेलाबखत द्विपक्षीय सैन्य अभ्यास पनि हुने गरेकै छन् । तर, अधिकारीहरूका अनुसार दक्षिण एसियाली क्षेत्रमा कुनै पनि एउटा क्षेत्रीय संगठनको छातामा हुन लागेको संयुक्त सैन्य अभ्यास भने यो नै पहिलो हुनेछ । यही भदौ २५ देखि ३१ गतेसम्म भारतको महाराष्ट्रस्थित पूणेमा हुने **बाँकी ८ पेजमा**

मालेको गम्भीर ध्यानाकर्षण

काठमाडौं । राजनीतिक पूर्वाग्रह प्रेरित भई पार्टीका नेता/कार्यकर्ताहरुलाई सरकारले पक्राउ गरेको भन्दै मालेले एक विज्ञप्ति प्रकाशित गरी उक्त कार्यको घोर विरोध र बिनाशर्त रिहाइको माग गरेको छ । विज्ञप्तिमा भनिएको छ- ‘२०७५ साल भदौ १२ गते नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका पोलिटब्युरो सदस्य क.उमा भुजेलसँगै अन्य नेता/कार्यकर्ताहरूलाई नेपाल प्रहरीले पक्राउ गरेको कुरा सार्वजनिक भएको छ । राजनीतिक पूर्वाग्रह प्रेरित उक्त घटनाप्रति नेकपा (माले) को गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ । **बाँकी ८ पेजमा**

सुरेन्द्र ढकाल प्रतिष्ठानको लागि
सम्पादक/प्रकाशक
सुरेन्द्रप्रसाद ढकाल

कार्यकारी सम्पादक
तेजेन्द्र प्रसाई

प्रबन्ध सम्पादक
कृष्णराज दुलाल

प्रबन्ध निर्देशक
किरण थापा

अतिथि सम्पादक
विष्णु भट्टराई

सहसम्पादक
घनश्याम ओली

सम्पादन सहयोगी : गोविन्द विक

बजार व्यवस्थापन
रामशरण रिमाल

मुद्रक : अन्नपूर्ण अफसेट प्रिन्टर्स, असन, काठमाडौं
कार्यालय : नयाँ बानेश्वर, फोन ४१०५०४८ पोस्टबक्स ४२६५, फ्याक्स ४१०४४८७,
इमेल : greaternepal2012@gmail .com, www .greaternepal .com .np
Visit : www .youtube .com Surendra Dhakal Social Activist

कर आतंक र सिद्धान्तका कुरा

सुरेन्द्र ढकाल
पोलिटब्युरो सदस्य
(नेकपा माले)

कुनै पनि सरकार बिनाराजस्व चल्दैन । राजस्वको स्रोत भनेकै करहरु हुन् । व्यक्तिबाट उठाउने आयकर, उद्योगबाट उठाउने अन्तशुल्क, आयातबाट उठाउने भन्सार आदि करका विभिन्न स्रोतहरु हुन् । देशमा संघीयता लागू भई स्थानीय सरकार बनेलगत्तै लगाइएको करको कारण अहिले देशमा कर आतंक सिर्जना भएको छ । कतै यसैको कारण संघीयता नै धरापमा पर्ने हो कि भन्ने आशंका समेत उठिरहेको छ। के विनासिद्धान्त कर जबर्जस्ती थोपर्न पाइन्छ भन्ने आवाज पनि उठिरहेको छ । अर्कोतर्फ यसरी उठाइएको कर स्थानीय क्षेत्रको सामाजिक आर्थिक विकासका लागि नभै मेयर उपमेयर वडाध्यक्षहरुको विलासी सुविधाको लागि खर्च गर्न खोजिएको छ भन्ने आरोप पनि लागेको अवस्थामा हिजो पंचायतकालमा प्रधानपंच, उपप्रधानपंच वडाध्यक्ष र सदस्यहरुले एक पैसा नलिई काम गरेका मान्छेहरु स्मरण गर्दै कतै पंचायत र राजा महेन्द्र नै धेरै ठीक रहेछन् भन्न थालेका छन् । के संघियता भनेकै कर थोपर्नको लागि हो, हो भने यस्तो ब्यवस्था किन चाहियो भन्ने प्रश्न उठाउनेहरुको संख्या दिनदिनै बढ्दै छ ।

सिद्धान्तका कुरा

पुराण नीतिमा जसरी भँवरा वा माहुरीले फूललाई चुस्दा फूलसमेत आनन्दित हुन्छ र उसले आफूलाई चुसिरहेको भन्ने भान समेत नभै ठीक उल्टो आनन्द लिइरहेको हुन्छ । त्यसै गरी राज्यले कर उठाउनु पर्छ जस्को कारण करदाताहरु आनन्दित र गर्व गर्न सकुन भन्ने पाइन्छ । कर प्रशासनको आधुनिक सिद्धान्तले पनि जीविकोपार्जन गर्न चाहिनेभन्दा बढी आय गर्दा मात्रै कर लगाउनु पर्दछ भन्छ । नेपालमै पनि सरकारले मजदुरको न्यूनतम ज्याला तोकेको छ । आफैंले तलब दिने कर्मचारीलाई पनि वार्षिक यति लाखभन्दा माथि कमाउने कर्मचारीले मात्रै कर तिर्नु पर्दछ भनेर स्लाव राखिदिएको छ। यो नियम सबै क्षेत्रमा लागु हुन पर्दछ । मानौं करको स्लाव अनुसार वार्षिक ३ लाखभन्दा बढी कमाउने कर्मचारीले मात्रै कर तिर्नुपर्दछ भने जस्तै एउटा उद्योग वा ब्यवसायले पनि वार्षिक ३ लाखभन्दा बढी आय आर्जन गर्दा मात्र कर बुझाउने नियम हुनु पर्दछ ।

सम्पति याने घरजग्गामा कर लगाउँदा समेत यही न्यूनतम दर कायम गर्न पर्दछ । अनि जति आय र सम्पति बढ्दै गयो उति कर पनि बढ्ने प्रगतिशिल कर सामाजिक बजार अर्थतन्त्र भएका देशहरुमा लागु भएको पाइन्छ । हामीकहाँ पनि त्यस्तै गर्न सकिन्छ । सरकारले जनतालाई दिने सेवा वापत लगाउने शुल्कहरु पनि राजस्वका स्रोत हुन जुन ज्यादै नै न्यूनतम हुनु पर्दछ ।

अहिले स्थानीय सरकारले जुन शुल्कको भार जनतामाथि थोपरिरहेको छ त्यस्को पछाडि कुनै सिद्धान्त छैन । यस्को लगि सरकारले कानुन बनाइ यस्ता यस्ता कर वा शुल्क संघीय सरकारले, यस्ता यस्ता कर प्रदेश र स्थानीय सरकारले उठाउने र त्यस्को दर यति हुने भनेर तोक्नु पर्दछ । त्यसै गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले उठाएको करबाट प्राप्त राजस्वको भागबण्डा कसरी हुने हो त्यो पनि कानुनले निर्धारण गर्नु पर्दछ । नत्र भने कर उठाउने र त्यस्को भागबण्डाको कुरालाई लिएर जनता र सरकारबीच मात्रै नभै स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारबीच मारामार पर्न गई त्यसैको कारण देश विखण्डन हुन जान सक्छ ।

जर्मनी जस्तो सफल संघीय मुलुकमा स्रोत र करको कारण जनता र विभिन्न स्तरका सरकारबीच भएको झगडामा संवैधानिक अदालत न्याय दिने गर्दछ । नेपालमा भने छुट्टै संवैधानिक अदालतको ब्यवस्था पनि छैन वेञ्चमा सिमित छ। आर्थिक न्याय नपाउँदा जनता आतंकित हुन्छन भन्ने कुराको ख्याल केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सरकारले राखेनन भने संघीयताले आफ्नो खाडल आफैं खन्न सक्छ र देश असफल बन्दै आफ्नो स्वतन्त्रता समेत गुमाउँछ ।

सम्पादकीय

गुणस्तरीय भौतिक संरचनाको खाँचो

मुलुकमा योजनाबद्ध विकास अभियानको थालनी भएको लामै समय बितिसक्दा पनि विकासले गुणात्मक फड्को मार्न सकेको छैन । नेपालसँगै योजनाबद्ध विकासमा प्रवेशध गरेको दक्षिण कोरियाले विश्वमै समृद्धशाली मुलुकको सूचीमा आफ्नो नाम दर्ता गराइसकेको छ भने हामीले देख्दादेख्दै कयौं मुलुकले विकासमा फड्को मारिसकेका छन् । समृद्धिको शिखर चढ्ने मुलुकहरूले भौतिक संरचना निर्माण गर्दा गुणस्तरीयतालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेका छन् । सडक, पुल, भवन, विद्युत्गृह, सिंचाइ नहर जस्ता संरचना एउटा पुस्ताले उपभोग गरेपछि अर्को पुस्तामा हस्तान्तरण हुन्छन् । यस्ता संरचना निर्माण गर्दा भूकम्पीय जोखिमदेखि लिएर सबैखाले प्राकृतिक र मानवीय प्रकोपलाई सकेसम्म न्यूनीकरण गर्ने खालका बलिया संरचना निर्माण गर्न आवश्यक छ । तर हाम्रा भौतिक संरचनाहरू गुणस्तरहीन भइरहेका समाचारहरू सार्वजनिक हुनु दुःखलाग्दो विषय बनेको छ ।

पप्पु कन्स्ट्रक्सन कम्पनी नामको ठेकेदार कम्पनीले निर्माण गरेको बबई नदीको जब्दीघाटस्थित पक्की पुल भासिएको विषय अहिले मिडियामा उठिरहेको छ भने यसले राज्यको समेत ध्यान खिचेको छ । ठेकेदारले कमसल ढंगका निर्माण सामग्री प्रयोग गरेका कारण पुल भासिएको छानबिन समितिको प्रतिवेदनले समेत देखाएको छ । पप्पु कन्स्ट्रक्सन कम्पनीले पुलको डिजाइनमा त्रुटि देखाएर निर्माण रोकी आफू पन्सने प्रयास गरेकोमा डिजाइनमा समस्या नरहेको र पुल भासिनुको कारण गुणस्तरहीन निर्माण सामग्री नै भएको तथ्य छानबिनमा देखिएको छ । गत वर्षको साउन महिनामा निर्माणाधीन पुल भासिएपछि गत वर्षकै भदौ तेस्रो सातामा पुलचोक इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थानका कन्सल्टेन्सी प्रमुख इन्जिनियर नारायण गौतमसहितको टोलीले छानबिन गरेको थियो । उक्त कन्स्ट्रक्सनले १६ करोड ६८ लाखको लागतमा पुल निर्माणको ठेक्का लिएको थियो ।

पप्पु कन्स्ट्रक्सन कम्पनीले राजनीतिक आडमा धेरैवटा ठेक्कापट्टा हात पारे पनि समयमै काम नगर्ने र गरेको काम पनि गुणस्तरीय नगरेर अलपत्र पार्ने गरेको छ । रौतहटमा समयमै पुल निर्माण सम्पन्न नगरेका कारण वर्षा याममा डुंगामा खोलो तर्ने बाध्यतामा परेका सर्वसाधारणको डुंगा दुर्घटनामा ज्यान गएको छ । उक्त कम्पनीले ठेक्का लिएर अलपत्र पार्ने गरे तापनि सम्बन्धित निकायले कुनै कारबाही गरेको छैन । पप्पु कन्स्ट्रक्सन जस्तै बाटो, पुल अलपत्र पार्ने ठेकेदार कम्पनीहरूको मुलुकमा रजाइँ चलिरहेको छ ।

राजनीतिक दलका नेताहरूलाई चुनाव खर्च र कर्मचारीलाई कमिसन दिएको भरमा ठेक्का हत्याउने अनि पैसा लिएर काम भने अलपत्र पार्ने ठेकेदारका कर्तुत हेर्न टाढा जानै नपर्ने भएको छ । राजधानीकै बाटाघाटा र पुल हेरे काफी हुन्छ । तीनकुनेको वाग्मती पुल वर्षौंदेखि अलपत्र छ । हिलो बाटो र खाल्डाखुल्डीको चर्चा त मिडियामा मात्र होइन, नागरिकका घरघरमा चलिरहेको छ । ठेकेदारहरूले नेतालाई कमिसन मात्र होइन सिंगो घर नै दिएर आफूसँगै राखेपछि काममा ढिलासुस्ती र लापर्बाही गर्दा समेत उनीहरूमाथि कसैले औंला ठड्याउन सक्दैन ।

पिच गरेको महिना दिन नपुग्दै भत्किने बाटा, निर्माण गर्दागर्दै भासिने पुल, बनाउने बित्तिकै चुहिन थाल्ने भवनले एकातर्फ मुलुकको सम्पत्ति विनाश गरिरहेको छ भने अर्कातिर गुणस्तरहीन संरचना थपिने क्रम बढिरहेको छ । ठेकेदारहरूलाई ठेक्का दिनुअगाडि उसले पहिला गरिरहेका कामको संख्या र स्तरबारे गम्भीर रूपले छानबिन गर्न आवश्यक हुन्छ । काम नगर्ने र काम मात्र हत्याएर होल्ड गर्ने प्रवृत्तिलाई सम्बन्धित निकायले निरूत्साही गराउनुपर्छ । व्यक्तिगत मोजाहिजा र कमिसनको भरमा र राजनीतिक शक्तिकेन्द्रको आडमा ठेक्का दिने प्रवृत्ति तत्काल रोक्न आवश्यक छ ।

सदाचार र समृद्धि के हो ? नेतृत्व नै हो ?

जगदीश लामिछाने
रौतहट, पौराई

सदाचार शब्दका चार अक्षर उत्तम जीवनलाई महत्वपूर्ण मानिन्छन् । यिनै चार अक्षरको अभावमा हामीहरुलाई हीनतातर्फ धकेल्ने मान्छे नभएका होइनन् । दुःखै भए पनि अनुशरणले आनन्दै आनन्द हुन्छ भनेरै बस्नेलाई दुराचारीले सताउनु विडम्बनाबाहेक के हुन्छ ?

प्रशासनमा बसेपछि त्यसमा पनि प्रधानमन्त्री र मन्त्रीले अनाचारको सामना नगरी सुखै पाउँदैनन् । त्यसै बेलामा उनीहरुको जीवनदायिनी शक्ति विधिको शासन नै हो । स्वतन्त्र न्यायपालिका नै हो र प्रजातन्त्र नै हो । यसै कारणले बराबर पञ्चायत व्यवस्थामै पनि सर्वोच्च अदालतको राय लिइन्थ्यो । अहिले सरकारले सर्वोच्च अदालतका प्रधानन्यायाधीश तथा न्यायाधीशहरु भर्ना गर्ने राय दिने संवैधानिक निकायमा पदाधिकारी मेरा छन् भनी सरकारले किन धाक लगाउने ? विपक्षमा बस्ने दलले पनि अनाहक किन खोचें थापिरहने ? यथार्थमा जसले पनि खुसीसाथ पक्ष विपक्ष नभनी स्वीकार्य यथार्थ मान्नैपर्छ । यहाँ दुराचारको गन्ध आएर नै न्यायसेवा आलोचित हुँदा स्वेच्छाचारी विशेषतः कम्युनिस्ट नामधारी धनलोलुप हुन गएकाले उनीहरु नै घाटामा परेका छन् । कर बढाएर आफ्नै निर्वाचित पद नै धरापमा पारेका छन् । तुरुन्तातुरुन्तै केन्द्रीय सरकारले राम्रो निर्देशन नदिँदा केन्द्र नै आलोचित भएको छ ।

(१) शिक्षा : श्री ५ वीरेन्द्रको पालाको नयाँ शिक्षा नीतिको आधार सजिलो सम्झने भूल नेताहरुले नै गरेका हुन् । तत्कालीन शिक्षा मन्त्री पशुपतिशमशेरले जति धाक लगाए पनि विदेशी डलर लोभमा वर्तमान युग धकेलिएको छ । यो देशको सदाचार पन्छिएको छ । न्यायमा हस्तक्षेप भएको छ । माओवादी उब्जिएको छ । पञ्चायती, २०४७, अन्तरिम र गणतान्त्रिक गरी ४ संविधानले यो समय पेलिएको छ । यही रोगको ओखतीको निमित्त नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको उसको १२।१५ सय बिगाहाको सदुपयोग र नैतिकता सुधार गर्न दिन सम्पूर्ण शिक्षा शास्त्र मनोवैज्ञानिक आधुनिक रुपमा पढाउन दिएर संस्कृत नेपाली र स्थानीय भाषा सदाचार पढाउन दिएर जेठो त्रिभुवन विश्वविद्यालयलाई अन्य विषय पढाउन लगाई अन्य विश्वविद्यालयले काममा तँछाडमछाड र हस्तक्षेप हैन सहयोगी बन्नुपर्छ । उत्पादित शैक्षिक जनशक्तिको प्रतिभा पलायन रोक्ने जिम्मेवारै गराउनुपर्छ । विश्व शैक्षिक जनशक्तिभन्दा पहिले नेपाली आवश्यकता पूर्ण गराउनुपर्छ । शिक्षामा यी दुई विश्वविद्यालयमध्ये पहिलोले काम नपुगी हल्लिनु परेको र दोस्रो त्रिविलाई भार धेरै भएर तालमेल हुन सकेको छैन । नेपाली भाषा उन्नतिमा समेत परेको बाधा हटाउन योभन्दा उत्तम विकल्प अरु देखिँदैन ।

(२) नेतृत्व जति परिमाणमा योग्य हुन्छ, समृद्धि पनि त्यति मात्र पाइन्छ- जस्तो यहाँ पनि सदाचारको खडेरी छताछुल्ल देखिन्छ । पुनर्निर्माणमा बैंकहरुले दिनुपर्ने कम ब्याजको ऋण नदिनाले भूकम्पको ३ लाखले घर जताततै बन्न सकेका छैनन् । पुस्तौंपुस्ता बसेको घर पनि लालपुर्जाविहीन हुँदा त्यही तीन लाख पनि पाउन सकेका छैनन् । यिनको बिजोक नेतृत्वले नहेरे कसले हेर्ने ? ठेकेदारहरुलाई सरकारी कर्मचारीहरुले नै बानी बिगारी रहेछन् । उनीहरुलाई काम नगर्ने गराएको कसले हो ? त्यो पनि नेतृत्वकै काम हेर्ने र ? सरकारी सम्पूर्ण कर्मचारीहरुमै किर्ते प्रमाणपत्रधारी को को छन् ? गैरनागरिक को को छन् ? यो हेर्न पनि नेतृत्व सफल भएमा तिनीहरुको लगत सजिलै बेनामी रुपमै सरकारले पाउने थियो । कसैले इमानदार भई पढेर काम गरेर पनि दुःख पाउने कोही ढलीमली गरिरहने अवस्था नै आउने थिएन । यस्तो कर्तुत हेरी छुट्याउन सक्ने संयन्त्रको अभाव छ । अर्कातिर सरकारवादी मुद्दामा प्रमाणको अनुसन्धानै नपुऱ्याई पेस गर्दा सरकारले हार्नु परेको छ । यत्ति मात्र हैन देशका ठेकेदारमै योग्य अयोग्य र मझौला वर्गीकरण नभएर सेना जस्तो संवेदनशील यन्त्रलाई देशका कठिन कठिन निर्माण काम गराउन परिरहेको छ । सेनामा पनि अनैतिकता छिरेमा त्यहाँका नैनसुतेहरुले देशै भ्रष्ट गराउन बेर लगाउने छैनन् ।

उदाहरण प्रस्टै छ, दरबार हत्या काण्डका प्रमुख सेनापति अहिले विदेशमै छन् । विकास निर्माणमा जग्गा अधिग्रहण गर्दा त्यहाँ उत्पादित सुकुम्बासीमा सरकारले ध्यान दिएको भए अथवा गरिखाने कारखाना सरकारले नष्ट नगरी दिएको भए अहिले तराई पहाडमा समस्या उब्जने थिएन । सम्पूर्ण समस्यामा हाम्रा नेतृत्वको क्षमता जाँच्ने गर्दा सरकारले समृद्धिको उद्देश्य पनि त्यति त्यति क्षमता तपाईंले अर्थात् जाँचिएको जति मात्र पाउनु हुनेछ । मुखले भनिएको भन्दा गरिएको काम जति मात्र परिणाम प्राप्त हुने हो ।

स्टालिन र माओको जीवनमा दृष्टि नपुगेका केही दूरगामी सवालहरू

जोसेफ स्टालिन–१३

समाजवादको ज्योति आज इतिहासमा मात्र सीमित रह्यो । हुन त आज चीन, उत्तर कोरिया, भियतनाम, क्युवाजस्ता मुलुकका शासक वर्ग'देशको समाज व्यवस्था मार्क्सवादी दर्शनबाट निर्देशित' दाबी गर्छन् । ती मुलुकहरू समाजवादी नै हुन् भनी मान्यता दिने पार्टी र व्यक्तिहरूपनि निक्कै छन् ।तर मार्क्सवादी दर्शनबाट निर्देशित समाज व्यवस्थाको मापदण्ड के हो ? यसबारे बुझ्नु आवश्यक हुन्छ ।

मुलुकको अर्थतन्त्र सामूहिकीकरण भई कुनै पनि व्यक्तिको हातमा पुँजी जम्मा नहुनु र अर्कोतिर आर्थिक रूपले कोही विपन्न नहुनु, मुलुकका सबै जाति, मत, सम्प्रदाय, क्षेत्र र स्थानका जनता राज्यको नजरमा समान हुनु,उनीहरूलाई सतत भौतिकवादी बनाउनु, भ्रष्ट, पतित र छाडा कला साहित्य नामेट गरी प्रगतिवादी क्रान्तिकारी कला साहित्यलाई प्रोत्साहन र प्रश्रय दिनु; कम्युनिस्ट अन्तर्राष्ट्रवादलाई व्यवहारत पालना गर्नु आदि मार्क्सवादीसमाज व्यवस्थाका मूल लक्षण हुन् ।

चीन, भियतनाम, उत्तर कोरिया, क्युवा आदि मुलुकको समाज व्यवस्थायो मापदण्डमा जँचेको छ ? छैन, यी आधारभूत कुरा उनीहरूले पालना गरेका छैनन् । त्यहाँका आर्थिक, राजनीतिक, सामाजिक र सांस्कृतिक कुराहरूमा कताकति मार्क्सवाद र साम्यवादको गन्ध होला तर तीत स्वदेश र विदेशका जनतालाई भ्रममा पार्नेसिवाय अरू केही होइनन् ।

'मार्क्सवाद भनेको सामाजिक विज्ञान हो ।' विज्ञानको प्रयोगमा अलिकति तलमाथि भएमा त्यसले सम्बन्धित सबै क्षेत्रलाई प्रभाव पार्छ ।उदाहरणका लागिनिकै जटिल कलपुर्जाहरू मिलेर बनेका रेडियो र टेलिभिजनलाई लिन सकिन्छ ।रेडियोले हजारौं, लाखौं माइल टाढाप्रसारण भइरहेको आवाजका तरङ्ग खिचेर पुनः त्यही आवाज प्रसारण गर्छ । त्यसै गरी टिभीले उत्तिकै दूरीका आवाज र दृश्यहरू प्रसारण गर्छ ।तर अनगन्ती पार्टपुर्जा मिली बनेको टिभीको एउटा सानो पुर्जा आफ्नो ठाउँमा छैन भने सिङ्गो टिभी बेकम्मा हुन्छ । यसरी यान्त्रिक जगत्भित्र पर्ने क्यामरा, चलचित्र, घडी, हेलिकप्टर, जेट, कम्प्युटर सबै कुरा उस्तै हुन् विज्ञानका ।यान्त्रिक जगत्भित्र मात्र होइन, जीव, वनस्पति, रसायन, भूगर्भ, खगोल सबै क्षेत्रहरूमा विज्ञानको यही नियम लागू हुन्छ र सामाजिक जगत्मा पनि ।

सामाजिक जगत् भन्नाले मानव समाज सम्बद्ध सम्पूर्ण कुरालाई जनाउँछ ।समाजमा आर्थिक, राजनीतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, पर्यावरणीय व्यवस्था आपसमा नङ र मासुको सम्बन्ध राख्छन् ।यी हरेक कुराको निर्देशन र नियन्त्रण गर्ने 'दर्शन' हुन्छ ।जुनसुकै समाजकाआधार भूत व्यवस्थाहरू दर्शनअनुरूप हुन्छन् । मानव शरीरको सबभन्दा महत्त्वपूर्ण अङ्ग टाउको भएझैँ मानव समाज व्यवस्थाको सबभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा दर्शन हुन्छ ।

मार्क्सवादी दर्शनअनुसार लेनिन, स्टालिनको नेतृत्वमा सोभियत रूसमा सन् १९१७ मा क्रान्ति सम्पन्न भयो । त्यसपछि त्यहाँ समाजवादी समाजको निर्माण र विकास भयो । भनाइको तात्पर्य त्यहाँ जारकालीन समाजमा भएको व्यक्तिगत पुँजीको ठाउँ सामूहिक पुँजीले लियो । आर्थिक व्यवस्थामा त्यो आमूल परिवर्तन थियो । जारकालीन समाजमा मुठीभर पुँजीपति र सामन्त वर्गले आफ्नो स्वार्थका लागि चलाएको राज्यसत्ता परिवर्तन भएपछि समाजवादमा आमजनताको माग र आवश्यकतालाई ध्यान दिएर मजदुर, किसान वर्गले राज्यसत्ता सञ्चालन गऱ्यो, जुन राजनीतिक क्षेत्रमा भएको ठूलो परिवर्तन थियो । जारकालीन समाजमा व्याप्त रूढीवादिता र पतनोन्मुख कला, साहित्यको ठाउँमा प्रगतिशील, क्रान्तिकारी कलासाहित्य निर्माण भयो, जसले सांस्कृतिक क्षेत्र जनमुखी बनायो ।बिस्तारै सोभियत रूसको समाजवादी व्यवस्था जारकालीन समाज व्यवस्थाको तुलनामा आधारभूत रूपले भिन्न भयो ।कम्युनिस्टहरूले आर्थिक, राजनीतिक, सांस्कृतिक, भौतिक, वैचारिक क्षेत्रमा चौतर्फी उन्नति गरे । त्यसरी नै सामाजिक क्षेत्रमा पनि विभिन्न जाति, जनजातिबीचको आपसी सम्बन्ध सुमधुर र घनिष्ठभयो । तर सामाजिक क्षेत्रकै एक महत्त्वपूर्ण सवालमा चाहिँ त्यस्तो कुनै प्रगति र उन्नति हुन सकेन ।त्यो हो 'एकनिष्ठ विवाह पद्धति' ।

दुर्भाग्य कतिसम्म भने त्यतिखेर मात्र होइन, यो कुरा आजसम्म पनि उठ्न सकेको छैन । त्यसैको परिणाम सोभियत समाजवादी रूस पतन हुनुपऱ्यो । यसका घातक कुराबारे जनतालाई स्पष्ट पार्न र ठोस प्रमाणहरू दिएर नयाँ पारिवारिक पद्धति स्थापित गर्न रूसी समाज असफल भयो ।

समाज विकासका भिन्नभिन्न युगमा, भिन्नभिन्न जाति र स्थानहरूमा पारिवारिक स्वरूप पनि भिन्नभिन्न पाइन्छन् । जस्तै,सामूहिक विवाह, युगल विवाह, बहुपति प्रथा, बहुपत्नी प्रथा एकनिष्ठ विवाह आदि । एकनिष्ठ विवाह पद्धति आज विश्वव्यापी भएको छ ।

क्रमशः

मैले देखेको एकसाठीऔं विश्व सम्पदा :
स्टकहोमको डोर्ट्टनिंगहोल्म दरबार र बगैंचा

सुरेन्द्र ढकाल

दरबारभित्र रहेको चर्च

दरबारको बगैंचा

दरबारभित्रको नाचघर

दरबारको भित्री भाग

दरबारका बगैंचामा सजाइएका इटालियन सिंगमर्मरका मूर्तिहरू

दरबारको बगैंचामा सुरेन्द्र ढकाल सन् १९८९ मा

दरबारको अग्र भाग यस्तो देखिन्छ

सेन्ट निकोलाई चर्च हेरी त्यसको परिसर एक घण्टा जति बिताइ म लागें स्टकहोममा रहेको डोर्ट्टनिंगहोल्म राजदरबार र त्यसको बगैंचा हेर्नतर्फ ।

डोर्ट्टनिंगहोल्म दरबार र बगैंचा

यो दरबार स्वेडेनको राजपरिवारको निजी निवास रहेछ । यो स्वेडेनको राजधानी स्टकहोमको डोर्ट्टनिंगहोल्म भन्ने स्थानमा रहेको हुँदा यसलाई डोर्ट्टनिंगहोल्म दरबार भन्दा रहेछन् । स्टकहोल्मको लोभोयन टापुमा रहेको यो दरबार पर्यटक आकर्षणस्थल पनि रहेछ । यो दरबार पुनर्जागरणकालिन शैलीमा बनेको र भिल्लेम वोयले यसको डिजाइन गरेका रहेछन् । ढुंगैढुंगाले बनेका यस दरबार स्वेडेनका राजा जोन तृतीयले सन् १५८० मा बनाउन लगाएका रहेछन् । पछि विधवा रानी हेडविग एलेओनोराले सन् १६६१ मा यो दरबार खरिद गरेकी रहिछन् र त्यही वर्षको डिसेम्वर महिनामा आगलागी भएर यो दरबार जगदेखि नै खरानी भएको रहेछ । त्यसपछि विधवा रानीले आर्किटेक्ट निकोडेमसलाई पुरानै शैलीमा यो दरबार पुनर्निर्माण गर्न अऱ्हाएकी रहिछन् । सन् १६६२ मा दरबार पुनर्निर्माण गर्ने कार्य सुरु भएको रहेछ तर १६८१ मा निकोडेमसको मृत्यु भएको कारण उनका छोरा निकोडेमस टेस्सिनले भित्री भाग र साजसज्जा समेतको निर्माण सम्पन्न गराएका रहेछन् । राजा बालक भएको हुँदा विधवा रानीको नायवीमा देशको शासन चलिरहेको अवस्थामा दरबारको पुनर्निर्माण भएको र त्यतिखेर स्वेडेन ज्यादै शक्तिशाली राष्ट्र पनि बनेको अवस्था रहेको कारण दरबारको निर्माण निकै प्रभावशाली रुपमा अगाडि बढाइएको रहेछ । पछि राजा चार्ल्स एघारौंको पालामा यस दरबारलाई सिकार खेल्ने निकुञ्ज बनाइएका पनि विधवा रानी एलेओनोरा भने सन १७१५ मा आफ्नो मृत्यु नहोञ्जेलसम्म यही दरबारमा बसेकी रहेछिन् र शाही सर्वोच्च अदालत पनि यही दरबारमा रहेछ । उनको मृत्युपछि केही समय यो दरबार स्वेडेनको राजपरिवारको ग्रिष्मकालीन निवास बन्न पुगेको रहेछ । पछि सन् १७४४ मा स्वेडेनका तत्कालिन राजा फ्रेडेरिक प्रथमले यस दरबार तत्कालिन युवराज्ञी लुइसा उल्रिकालाई उपहार दिएका रहेछन् । यी उल्रिका प्रसियाको राजकुमारी रहिछन र उनले स्वेडेनका राजकुमार एडोल्फ फ्रेडेरिकसँग विवाह गरेकी रहिछन् । पछि सन् १७५१ म एडोल्फ स्वेडेनको राजा भएपछि यिनी रानी बन्न पुगेकी रहिछन् र यिनैको पालामा यस दरबारको भित्री भाग फ्रेन्च रोकोको शैलीमा सजाइएको रहेछ । तिनले यस दरबारभित्रै नाचघर पनि बनाउन लगाएकी रहिछन् ।

यी दुवै राजारानी सन् १७७१ सम्म यसै दरबारमा बसेका रहेछन् । पछि सन् १७७७ मा यो दरबार स्वेडिस सरकारलाई बिक्री गरिएको रहेछ र त्यतिखेर स्वेडेनका राजा गुस्ताभ तृतीय रहेछन् र उनले फेरि यो दरबारलाई ग्रिष्मकालिन दरबारको रुपमा प्रयोग गरेका रहेछन् । उनको पालामा दरबारको बगैंचामा ठूला ठूला नाट्यसंगीत कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएका रहेछन् । सन १८०९ मा सफल विद्रोहको कारण राजा गुस्ताभलाई गद्दिच्यूत गरी ११ दिनसम्म यसै दरबारभित्रको चाइनिज कक्षमा नजरबन्द गरिएको रहेछ र राजा चार्ल्स चौधौंको शासनकालभरी सन् १८१८ देखि १८४४ सम्म यो दरबार बिनाप्रयोग बन्द भएको रहेछ । पुरानो दरबार भएको कारण भत्के पनि भत्कोस् भन्ने दृष्टिकोण रहेको कारण यसको मर्मत सम्भार पनि नगरिएको र यस दरबारभित्रका बहुमूल्य वस्तुहरु लिलाम हुन पुगेका रहेछन् । तर दरबारको बगैंचा भने जनसाधारणलाई पिकनिक गर्न खुला गरिएको रहेछ र विदेशी उच्चस्तरका पाहुनाहरुलाई यही बगैंचामा स्वागत गर्ने परिपाटी सुरु गरिएको रहेछ जस्मा रसियाका जार निकोलोस प्रथम पनि रहेछन् । पछि राजा ओस्कार प्रथमले यो दरबारलाई मर्मत गर्न चाख देखाए अनुसार सन १८४६ मा यस दरबारको मर्मत र जिर्णोद्धार गर्ने कार्य भई यहाँ सार्वजनिक समारोहहरु धेरै आयोजना हुन थालेछन् । यही दरबारमा ग्रिष्मकाल मनाउने क्रममा नै राजा गुस्ताभ पाँचौंको जन्म यस दरबारमा भएको रहेछ । पछि राजा ओस्कार द्वितीयले दरबारको मर्मत कार्यलाई निरन्तरता दिएका रहेछन् । पछि गुस्ताभ पाँचौं राजा बने र आफ्नो जन्म त्यही भएको कारणले गर्दा उनले फेरि यो दरबारलाई मध्यकालिन पुरानो शैलीमा नै चार वर्ष लगाई मर्मत कार्य गरेपश्चात पुनः शाही सर्वोच्च अदालतले आफ्नो काम नियमित रुपमा यहीबाट संचालन गर्न थालेको रहेछ र दरबारले पूर्णरुपमा पुनर्जीवन पाएको रहेछ । सन् १९८१ देखि राजपरिवारले यो दरबारलाई आफ्नो प्रारम्भिक निवाश बनाएकै कारण यस दरबारको सुरक्षामा सैनिक तैनाथ गर्न सुरु गरिएको रहेछ । यस दरबार र यसको परिसरमा भएका पर्यटकीय स्थलहरुमा दरबारको चर्च, दरबारभित्रको नाचघर, चाइनिज पभेलियन र वारोक शैलीमा बनाइएको दरबारको बगैंचा पर्दो रहेछ जहाँ इटलीबाट आयातित सिंहमरमरका मूर्तिहरु सजाइएका रहेछन् ।

मालेद्वारा हत्याको विरोध र कारबाही माग

काठमाडौं । नेकपा मालेद्वारा एक प्रेस विज्ञप्ति जारी गर्दै कञ्चनपुरकी १३ वर्षीय बालिका निर्मला पन्तको बलात्कार तथा हत्याको विरोध गर्दै वास्तविक अपराधी पत्ता लगाई कडा कारबाही गर्न माग गरेको छ । पार्टी प्रवक्ता कुमार बेल्वासेद्वारा हस्ताक्षरित विज्ञप्तिमा भनिएको छ- '१३ बर्षीया बालिका निर्मला पन्तको बलात्कार तथा हत्याको वास्तविक दोषीलाई अबिलम्ब पत्तालगाई कठोर भन्दा कठोर कार्वाही गर । भनेर माग गरिरहेका सर्वसाधारण जनतामाथि गोलीका पर्रा चलाएर जनआवाजलाई दमन गर्न खोज्नुले वर्तमान सरकार दुईतिहाईको दम्भले मात्तिएर निरंकुशता तथा तानाशाही बाटोतर्फ अग्रसर भएको प्रतित हुन्छ । जनताका न्यायोचित मागलाई दमन गर्न जथाभावी गोली चलाएर जनता मार्ने सरकारी कृत्यको नेकपा (माले) गम्भिर निन्दा, भर्त्सना तथा घोर बिरोध गर्दछ ।

`कपा (माले) बालिका निर्मला पन्तका वास्तविक बलात्कारी तथा हत्यारालाई अबिलम्ब पत्तालगाई कडाभन्दा कडा कार्वाही गर्न माग गर्दछ । त्यस्तै शुक्रवार मात्र प्रहरीको गोली लागी मृत्यु भएका १७ बर्षीय सन्नी खुनाप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछ र शोकसन्तप्त परिवाजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछ । साथै पीडित परिवारलाई समुचित क्षतिपूर्ति एवम् घाईतेहरुलाई आवश्यक सम्पूर्ण स्वास्थ्योपचार उपलब्ध गराउन सरकारसंग जोडदार माग गर्दछ ।'

विश्व संस्कृत दिवस मनाइयो

विश्व भाषा क्याम्पसमा विश्व संस्कृत दिवस मनाइयो । जरो किलो प्रतिष्ठान नेपाल, त्रि.वि.वि संस्कृत केन्द्रीय विभाग, संस्कृत विभाग विश्वभाषा क्याम्पस, दर्शनशास्त्र विभाग त्रिचन्द्र क्याम्पसको र सहृदयता समाज नेपालको आयोजकत्वमा 'विश्व संस्कृत दिवस' मनाइएको हो । कार्यक्रमका विशिष्ट अतिथि प्रा.डा. तारानाथ शर्मा रहनुभएको थियो ।

५००० वर्षभन्दा पुरानो इतिहास रहेको संस्कृत भाषामा लाखौं पुस्तकहरु लेखिएका छन् । संस्कृत भाषाको महत्वलाई जैन, बौद्ध आदि धार्मिक समुदायले पनि आफ्नो मूलाधारमा स्वीकार गरेकै छन् । यसरी संस्कृतले नेपालीहरुबीच सांस्कृतिक एकताको काम गरेको परिप्रेक्षमा संस्कृत भाषाको वस्तुगत महत्वलाई जनसमक्ष पुऱ्याउन र संस्कृत साहित्यमा रहेको विशाल ज्ञानको अनुसन्धान गर्न, बौद्धिक समुदायलाई यसप्रति उत्प्रेरित गर्न, विद्यार्थीहरुलाई संस्कृत भाषाको अध्ययन गर्ने प्रेरणा दिन हरेक वर्ष 'विश्व संस्कृत दिवस' मनाउँदै आएको प्रतिष्ठानले जनाएको छ । विश्व संस्कृत दिवसको अवसरमा नेपालका प्रतिष्ठित विद्वानहरुको उपस्थिति भएको र संस्कृत विषय र भाषालाई अझै जीवन उपयोगी, व्यवहारिक बनाउन के-कस्तो गर्नुपर्छ भन्ने सन्दर्भमा चर्चा-परिचर्चा भएको आयोजकले जनाएको छ ।

SOS MANPOWER SERVICE (P) LTD.
www.sosmanpower.org
विश्वसनीय र भरपर्दो वैदेशिक रोजगारक लागि हामीलाई सम्झनुहोस्
ISO 9001 JAS-ANZ
Handphone : 9851024628
G.P.O. Box : 3565, Dhapasi, Kathmandu, Labour Dept. Lic. No. : 80/052/53
Tel : 01 4365986 Fax : 01 4365985, Email : sosierra@wlink.com.np

दाँते सोसाइटी नेपाल
नयाँ बानेश्वरमा इटालियन, अंग्रेजी र जर्मन भाषा सिकी आत्मनिर्भर बनौं ।
फोन : ९८५१०२३६७०, ४४४१८१२

Office Equipment Problems?
Get your solution today!
CrossWeb Office Automation Pvt. Ltd.
sales - service - support
happy to help
Same day service including:
:: Selection of Office Equipment
:: Sales & Services of Office Equipment
:: Network Setup and CCTV Surveillance Installation
:: Sales & Services of EPABX & Security Equipment
:: Data Backup and Recovery
:: Server & client configuration etc.
Our qualified technicians guarantee all of our work and parts.
Call us today for free advice and estimates
977 1 4444531, 4444532, 9851051003
E-mail: crossweb@mail.com.np; www.crossweb.com.np/contact
https://www.facebook.com/crossweb.automation.3

राष्ट्रिय विद्युत समस्याको निराकरणका लागि सरकारी कार्यालयहरूले नै विद्युत खपतको लागि मितव्ययिता गर्ने कदमहरू चालु राखी सर्वसाधारणहरूलाई सुसूचित गराऔं ।
नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना विभाग

नेपालको युरेनियम उत्खनन योग्य हुन सक्ने सम्भावना अधिक

गोपाल भण्डारी

प्राय: हरेक बस्तुमा सम्भावना रहेको त हुन्छ तर त्यस बस्तुले मानवीय आवश्यकताको पूर्ति गर्न सक्ने उपयोगिता बढी महत्वपूर्ण हुन जान्छ। विश्वभर नै आणविक शक्तिलाई सैनिक प्रयोजनको निमित्त मानव विरुद्धमा दुरुप्रयोग गर्नुभन्दा विधुतीय उर्जामा परिणत गर्नुपर्ने जनमत रहेको देखिन्छ। धेरै अध्ययन गर्न बाँकी भएपनि प्रारम्भिक चरणको अध्ययनले औद्योगिक सम्भावना देखिएको छ। युरेनियम क्षेत्र फैलिएको लम्बाइ, चौडाइ र गहिराइ, परिमाण तथा गुणस्तर पत्ता लगाएपछि कमर्सियल भाइब्रेन्टु कस्तो भनेर थाहा हुन्छ। ठूलो क्षेत्र र राम्रो सम्भावना रहेकाले सरकारले यसलाई विशेष कार्यक्रम ल्याएर पनि अध्ययन र उत्खनन गर्नुपर्ने आवश्यकता छ। उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत साधनको समुचित उपयोग विना कुनै पनि देशको आर्थिक विकास सम्भव हुँदैन।

जनताको जीवनस्तरमा सुधार गर्दै अत्याधिक उपलब्धितर्फ उन्मुख नभएसम्म समृद्धि हासिल हुन सक्दैन। विशेष प्रविधि, विज्ञ र धेरै लगानी आवश्यक हुने भएकाले सरकारले विशेष कार्यक्रम बनाउनुपर्दछ। इन्टरनेशनल एटमिक इनर्जी एजेन्सी (आईएईए) अनुसार सन् १९८६ तिर नै २६ वटा देशहरुले २७४ आणविक रेक्टरहरुबाट २५० मिलियन किलोवाट विधुत उत्पादन गरिसकेका थिए। यतिखेर विश्वका ३५ देशहरुमा आणविक भट्टीहरु रहेका छन् जसबाट विधुतीय उर्जा उत्पादन गरिरहेका छन्। छिमेकी मुलुक चीन, दक्षिण एसियाको भारत र पाकिस्तानले आणविक भट्टीबाट विधुत उत्पादन गर्न थालिसकेका

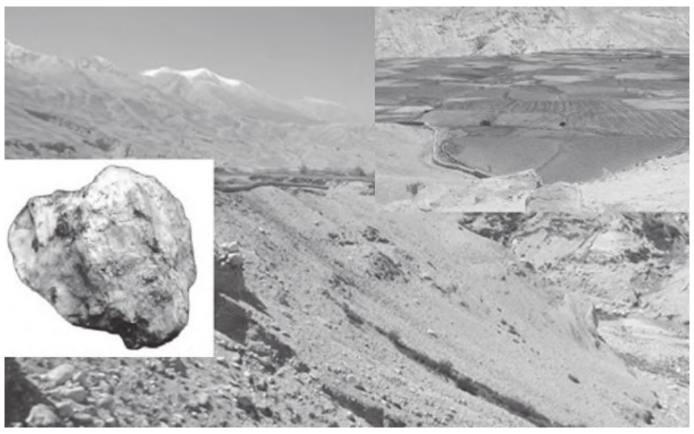

छन। बङ्गलादेशले पनि त्यसतर्फ अग्रसर भैई रहेको सन्दर्भमा नेपालले पनि अब आणविक भट्टीद्वारा विधुतीय उर्जा उत्पादन गर्ने योजना बनाउनु पर्दछ। आणविक भट्टी लगायत सबैखाले विज्ञान र प्रविधिलाई मानवमात्रको गाँसबास, सामाजिक हित र प्रगतिको लागि सदुपयोग हुन आवश्यक छ।

खानी तथा भूगर्भ विभागको प्रारम्भिक तथ्यांकलाई आधार मान्ने हो भने मकवानपुर धियालको तीनभंगालेमा युरेनियमको जति भण्डार भनिएको छ, त्यो आफैँमा खानी उत्खनन गर्न योग्य छ। गत डिसेम्बरमा नेपालबाट आईएईएको कार्यक्रममा सहभागी हुन अस्ट्रियाको भियना गएका नेपाली प्रतिनिधिमण्डलसँग त्यहाँका युरेनियम विज्ञले सामान्यतया २७ टनजति युरेनियम भएमा त्यो आर्थिक रूपमा घाटाको नहुने बताएका थिए, जबकी तीनभंगालेमा ३५ टन युरेनियम भएको विभागको रिपोर्टमा उल्लेख छ। तर विभागले सुदूरपश्चिम क्षेत्रमा भएको अनुसन्धानबारे केही बताएको छैन। सीपीएसको तथ्यांकलाई आधार मान्ने हो भने तीनभंगाले भन्दा बैतडीतिर बढी युरोनियम खानी हुन सक्छ। किनभने, त्यहाँ तीनभंगालेको भन्दा दुईदेखि तीन गुणा बढी विकिरण मापन गरिएको छ।

उद्योग मन्त्री सोमप्रसाद पाण्डेसहितको टोलीले लोमाङथाङमा पुगेर युरेनियमको संभावना बारेमा थप अध्ययन समेत गरेको थियो। अध्ययन टोलीमा रहेका खानी तथा भूगर्भ विभागका वरिष्ठ भूगर्भविदले प्रारम्भिक रुपमा गरिएका अनुसन्धान सकरात्मक पाएपछि थप काम अघि बढाएको थियो। प्रारम्भिक अध्ययनले लोमाङथाङमा युरेनियम छ भन्ने देखिए पनि कति परिमाणमा र कुन गुणस्तरको युरेनियम छ भन्ने पुष्टि नभएकाले थप अध्ययन अनुसन्धान आवश्यक रहेको छ। खानी तथा भूगर्भ विभागले गामा-रे स्पेक्ट्रोस्कोपी मिटरको सहायताले तीनभंगाले क्षेत्रमा २४ वर्षअघि गरेको परीक्षणमा २७ हजार ४ सय ५ कुल विकिरण काउन्ट प्रतिसकेन्ड (सीपीएस) देखिएको थियो, जबकि औसत जमिनमा एक सयदेखि १ सय ५० सीपीएस मात्र विकिरण प्रभाव देखिन्छ। युरेनियम उत्खनन् गर्दै आएका देशले उत्खनन गरेको मात्रामा लोमाङथाङमा पनि युरेनियम देखिएकाले यो सकरात्मक रहेको छ। १० लाख कणमा १५० वटा कण मात्र युरेनियम भेटिए पनि त्यस्तो ठाउँमा युरेनियम निकाल्न सकिन्छ।

नेपालमा पेग्माटाइट र ग्रेनाइटजन्य चट्टानमा युरेनियम पाइएको छ। बालुवासँग मिश्रति युरेनियमको मात्रा विश्वमा ५० प्रतिशत बढी पाइएको एक अध्ययनमा देखिएको छ। विशेषज्ञहरुका भनाइमा विकिरण उत्पन्न गर्ने धातु जस्तै युरेनियम, थोरयिम र फस्फोरस हुन सक्ने प्रवल सम्भावना हुन्छ। अन्तर्राष्ट्रिय परमाणु ऊर्जा संस्था (आईएईए) को मापन अनुसार जमिनमा सात सय सीपीएसजति युरोनियमको विकिरण भएमा खानी उत्खनन योग्य मानिन्छ।

आरम्भले मनायो भव्य गाई जात्रा

काठमाडौं। आरम्भले गाईजात्राको अवसरमा भव्य कवि सम्मेलन सम्पन्न गरेको छ। कविहरुले वर्तमान परिस्थिति, विकृति र समसामयिक विषयमा तिखो व्यंग्यबाण प्रहार गर्दै दर्शकलाई पेट मिची मिची हँसाए। चट्याङ मास्टर, लक्ष्मण गामनागे, बमबहादुर जिताली, प्रेम ओली ढकलपुरे, हरिकला उप्रेती, गोपाल नेपाल, टेकबहादुर कोइराला, डिल्लीप्रसाद मुलतियुन, पुन्य आचार्य, केरा अर्याल, किर्ते पौडेललगायतले कवितामा झटारो ठोके भने रुद्र अधिकारी, देवकी तिमिल्सिना, दुर्गा तिवारी, सानु शर्मा, प्रकास गफाडीले मुक्तकमार्फत व्यंग्य प्रहार गरेका थिए।

त्यसै गरी डम्बर घिमिरे, लक्ष्मी प्रसाई, भुवन सिवाकोटी, रोहित कार्की र जनार्दन धड्कनले प्यारोडी गाएर दर्शकलाई मनोरन्जन दिए। पूर्व मन्त्री हरिप्रसाद न्यौपाने, मेगा बैंकका अध्यक्ष भोजबहादुर शाह, प्याब्सनका केन्द्रीय प्रमुख सल्लाहकार लक्ष्यबहादुर केसी, पूर्व राजदुत प्रल्हाद प्रसाई, विशेष अतिथि रहेको उक्त कार्यक्रममा प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुनेलाई पुरस्कारसमेत प्रदान गरिएको थियो भने सो कार्यक्रम रघुनाथ अधिकारीले सञ्चालन गरेका थिए। गोला प्रथाबाट प्रथम हुनेलाई ७ किलो फर्सी, दोस्रो हुनेलाई ३ किलोको लौका र तेस्रो हुनेलाई २ किलोको चिचिन्डो पुरस्कार पनि प्रदान गरिएको थियो।

हेर तिमी, धेरै

प्रकाश चालिसे

मुस्काएर हेर, या मरी मेटेर हेर
चिनेको अनुहार हो की,
या त कहिले नदेखेको मुहार हो
मात्र किन बिर्सन्छौ, कहिले काहीं सम्झेर हेर ॥

छोएर हेर, छामेर हेर
जिउँदै मान्छे हो या मात्र तस्वीर हो
नडराई हेर, निर्धक्क भएर हेर
साँच्चै विपना हो कि मात्र सपना हो
अझ क्षण भरको कल्पना हो या दीर्घ सत्य नै हो ॥

सम्झाएर हेर, संगालेर हेर
धेरै माया लुक्या छ कि , अन्यथा मात्र छल हो,
बुझेर हेर या बुझाएर हेर
तर्सेर हेर अथवा तर्साएर हेर
त्यो मात्र आकार हो या सक्कली साकार हो ॥

लुकेर हेर, लुकाएर हेर
कतै तिम्रै व्यथा छिपेको छ
या त तिम्रै कथा लुकेको छ ॥

लौ त आँखा खोलेर बस
अनि ननिदाई बस
मत्र हेर तिमी, धेरै ॥

रायोका अधिक फाइदा

सामान्यतया रायोको साग भन्नेबित्तिकै कतिपयले नाक खुम्च्याउने गर्छन्। तर, यो साग संसारकै उत्कृष्टमध्येको तरकारीमा पर्ने गर्छ। यो संसारको दोस्रो बढी पोषणयुक्त तरकारीमा पर्ने गर्छ। यसलाई पकाएर, काँचै सलादका रूपमा र सिजिनिङ गरेर पनि खान सकिन्छ। तर, यसलाई बढी पकाउनु भने हुँदैन। बढी पकाउँदा यसको पोषण तत्व हटेर जाने सम्भावना हुन्छ।

रायोको साग गर्भवती महिलाका लागि निकै लाभदायक हुन्छ। यसमा प्रचुर मात्रामा भिटामिन हुने भएकाले वाकवाक आउने, बान्ता हुने र टाउको दुख्नेजस्ता समस्याबाट बचाउन पनि यसले भूमिका खेल्छ। निमोनिया, फोक्सोको इन्फेक्सन, रुघाखोकी लाग्ने मानिसले पनि रायोको साग प्रयोग गर्दा राहत मिल्ने गर्छ। यसबाट प्राप्त हुने भिटामिन सीले यस्ता खालका दीर्घरोगीलाई औषधिकै काम गर्छ। बाथको रोगीलाई पनि रायोको सागले राहत प्रदान गर्छ। यसमा हुने कपरले शरीरको दुखाइ कम गर्ने काम गर्छ। पिसाबनलीमा पत्थरी हुनबाट पनि रायोको सागले बचाउने काम गर्छ। यदि यस्तो समस्या छ भने पनि रायोको साग प्रयोग गर्दा हुन्छ। रायोको सागले छालासम्बन्धी समस्याबाट पनि बचाउने कम गर्छ। यसले डन्डिफोर, छालासम्बन्धी विभिन्न इन्फेक्सनबाट बचाउन सहयोग पुऱ्याउँछ।

रायोको सागमा पाइने भिटामिन केले प्रोस्टेट, कोलोन, पेट, नाक र मुख क्यान्सरको जोखिमलाई कम गर्छ। यसले कलेजो क्यान्सरका बिरामीलाई पनि फाइदा पुऱ्याउँछ। उसो त दैनिक भोजनमा रायोलाई समावेश गर्दा क्यान्सरको जोखिमसमेत कम भएर जाने गर्छ। मुटुसम्बन्धी समस्या छ भने पनि रायोको साग खान नछुटाउँदा राम्रो हुन्छ। यो सागले मुटुको बिरामीलाई राहत प्रदान गर्छ। यसले शरीरका विकार पदार्थलाई निष्कासन गर्नका लागि समेत फाइदा पुऱ्याउँछ। त्यति मात्र होइन, यसले स्मरणशक्ति बढाउन पनि भूमिका खेल्छ। रायोको सागमा भिटामिन एको मात्रा प्रशस्त हुने भएकाले आँखालाई स्वस्थ राख्न सहयोग पुर्याउँछ। आँखाका लागि भिटामिन ए अपरिहार्य तत्व हो। यसले रतन्धोलगायत आँखामा हुने समस्याको सम्भावनालाई पनि दूर गर्ने काम गर्छ। रायोको सागमा भिटामिन के प्रशस्त मात्रामा पाइन्छ। भिटामिन केले हाडलाई आवश्यक पर्ने खनिज प्रदान गर्छ। त्यति मात्र नभएर यसले रगत जम्ने र अनावश्यक ठाउँमा क्याल्सियम जम्मा हुने समस्यालाई पनि रोक्ने गर्छ। हड्डी खिइने समस्या छ भने पनि रायोको साग अमृत साबित हुन सक्छ।

शिक्षा सेवी शास्त्रीको देहावसान

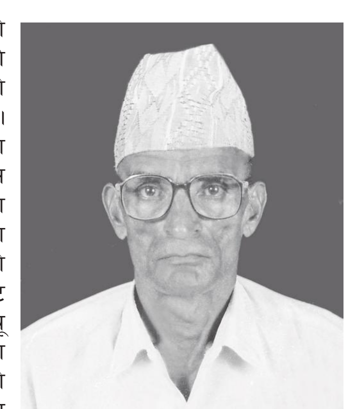

काठमाडौं। पर्वत जिल्लामा शिक्षाको लागि अथक योगदान गर्नुभएका शिक्षा सेवी उमेशचन्द्र सुवेदी शास्त्रीको ७५ वर्षको उमेरमा शुक्रवार देहावसान भएको छ। माता बसुन्धरा र पिता मनिराम सुवेदीका कान्छा सुपुत्रका रूपमा दुईहजार साल पुस २२ गते पर्वत जिल्लाको पैञ्यू गाउँपालिका ३ अन्तर्गत पर्ने गोहपुक भन्ने गाऊँमा जन्मनुभएका स्व. सुवेदीले भारतको सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालयबाट अध्ययन गरी फर्केर पर्वतको पैञ्यू क्षेत्रका साना ठूला विद्यालयहरू स्थापना र विकासमा विशेष योगदान गर्नु भएको थियो। सो क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने श्री जनसेवा संस्कृत माध्यामिक विद्यालय हुवास हटिया, पालुस्थान मावि बेउलीबास, महेन्द्रोदय मावि भोक्सिङ्ग जस्ता विद्यालयहरु स्थापना गर्न योगदान गर्नु भएका सुवेदी पालुस्थान मावि बेउलीबासको प्रधानाध्यापक समेत रहनु भएको थियो।

धर्म अध्यात्मका विद्वान स्व.शास्त्री बसाइसराइको कममा बर्दिया हुँदै बाँकेको कोहलपुरमा बस्दै आउनु भएका सुवेदी पछिल्लो समयमा दमरोगले थलिनु भएको थियो। कोहलपुरमा रहँदा पनि ज्ञानोदय मावि चपरगौढीमा शिक्षा सेवा पुर्याउनु भएका सुवेदी सृजना दुग्ध सहकारी, शितभण्डार सहकारी लगायत धेरै सामाजिक कार्यहरुमा संलग्न हुनुहुन्थ्यो।

स्व. सुवेदीका एक श्रीमती चन्द्रकला, चार छोरा दीपक, यादव, बैकुण्ठ र प्रकाश, तीन छोरी राधा, दुर्गा र गंगा हुनुहुन्छ। चार छोरा मध्य जेठा छोरा चर्चित ज्योतिषी दीपक सुवेदी हुन्। दीपक सुवेदी विश्व हिन्दु महासंघ अन्तर्राष्ट्रिय समिति अन्तर्गत हिन्दु ॐकार भोलन्टियर्सका महासचिव समेत रहेका छन्। यसै गरी माइला छोरा यादव सुवेदी आयुर्वेदमा कार्यरत छन्। साइला बैकुण्ठ विदेश छन् भने कान्छा प्रकाश हालैमात्र विदेशबाट घर आएका छन्। शिक्षा एवं समाजसेवी स्व. उमेश चन्द्र सुवेदीको दाहसंस्कार भोली ९ गते देवघाटमा गरिने पारिवारिक श्रोतले बताएको छ।

पर्यटन

बडिमालिकाको यात्रामा तीर्थालु

बाजुरा। मागेको वरदान पूरा हुन्छ भन्ने विश्वासले देशका विभिन्न स्थानहरूबाट बडिमालिका माताको दर्शन गर्न जानेहरू यतिबेला ताँती लाग्न थालेको छ। आस्थाको केन्द्र बडिमालिकामा प्रत्येक वर्ष जनैपूर्णिमाका दिन विशेष पूजा गरिनुका साथै मेला नै लाग्ने गरेको छ।

बडिमालिका जानेहरूको लस्करले यतिखेर मालिका पुग्ने पहाडका बाटोहरू रंगीबिरंगी देखिएका छन्। समुद्री सतहबाट चार हजार दुई सय १६ मिटर उचाइमा रहेका बडिमालिका पुग्न सात दिनको पैदलयात्रामा हजारौं भक्तालु यात्रामा निस्किएका छन्। झरी होस् कि जाडो तीर्थालुहरू मौसमको पर्वाह गर्ने गरेका छैनन्। १४ हजार फिट उचाइमा बडिमालिकाको यात्रालाई दुष्कर मानिन्छ। तर, माथि पुगिसकेपछि यात्राका सबै कष्ट बिर्सने त्यहाँ पुग्नेहरू बताउँछन्।

स्कन्दपुराणमा उल्लेख भएअनुसार दक्ष प्रजापतिको यज्ञमा महादेवकी अर्धांगिनी सत्यदेवी होमिएर देहत्याग गरिसकेपछि महादेवले सत्यदेवीको मृत शरीरलाई बोकेर हिँड्दा मल्लागिरी पर्वतमा सत्यदेवीको एक अंग पतन भएर मालिकादेवी उत्पत्ति भएको र पछि त्यही बडिमालिकाका रूपमा स्थापित भएको मान्यता छ।

बादलभन्दा माथि रहने बडिमालिका मन्दिर चार हजार सात सय मिटरको उचाइमा अवस्थित भएकोले पनि अन्य समयमा प्राय: सुनसान हुन्छ। मन्दिर पुग्न हेर्दै टोपी खस्ने ठाडो भीर छिचोल्नु पर्छ भने त्यही भीरमा उकालो लाग्दै गरेका मान्छेहरूको लस्कर रहरलाग्दो देखिन्छ।

यस्तै बडिमालिका माईको पुजाँआजा गर्दा आफुले चाहेको मनको इच्छा आकाँक्षा पुरा हुने बिश्वास रहेको छ।बडिमालिका माईको दर्शनका लागि देश तथा विदेशबाट तीर्थालु आउने गरेका छन्। विशेषगरी बाजुरा ,बझांग, अछाम, डोटी, डँडेलधुरा, बैतडी, कालिकोट, हुम्लाबाट अत्यधिक तीर्थालु पुग्ने गर्दछन्। काठमाडौं, भारतको गडवाललगायतका ठाउँबाट पनि दर्शनार्थी आउने गरेको मेला समितिले जनाएको छ।

ट्रम्प किन भए रूस र इरानसँग आक्रोशित ?

विष्णु भट्टराई

अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्प शक्तिशाली बन्दै गएको रसिया र मुस्लिम राष्ट्र इरानसँग निकै आक्रोशित बनेका छन् । उनले रुस पुगेर त्यहाँका राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिनसँग सम्बन्ध सुधार्ने प्रयास गरेको छोटो समय बित्न नपाउँदै रुसमाथि प्रतिबन्धको घोषणा गरेका छन् । अर्कोतर्फ इरानमाथि पनि उनले नयाँ प्रतिबन्ध लगाएका छन् । राष्ट्रपति ट्रम्पको यस कदमका विरुद्ध रुस र इरान निकै आक्रोशित देखिएका छन् । पछिल्लो समयमा ट्रम्पका हरेक निर्णयहरु एकपछि अर्को गर्दै विवादित बन्दै आइरहेका छन् ।

गत वर्ष सन् २०१७ मा अमेरिकाले उत्तर कोरियामाथि कडा प्रतिबन्ध लगायो । उत्तर कोरियाले अमेरिकाको मुख्यभूमीसम्म मार हान्न सक्ने क्षमताका क्षेप्यास्त्र तथा परमाणु बम समेत निर्माण गरेपछि राष्ट्रसंघ सुरक्षापरिषदमार्फत अमेरिकाले उत्तर कोरियामाथि कडा प्रतिबन्ध लगायो । सो प्रतिबन्ध अहिले पनि कायमै छ । उत्तर कोरियाले यो वर्षको पहिलो दिनदेखि नै दक्षिण कोरियासँगको सम्बन्ध सुधारका साथै गत १२ जुनमा अमेरिकी राष्ट्रपतिसँग सिंगापुरमा शिखर बैठक गर्‍यो । यसले दुई देशबीचको दुश्मनीपूर्ण सम्बन्धलाई केही नरम बनाइदिएको छ । यद्यपि कोरियाली प्रायद्वीपलाई आणविक हतियारमुक्त बनाउने प्रतिबद्धता दुवै पक्षबाट कार्यान्वयन भइसकेको छैन ।

अमेरिकाले उत्तर कोरियाले आफ्ना सम्पूर्ण परमाणु हतियार नष्ट पार्नुपर्ने बताएपनि अमेरिकाले दक्षिण कोरियामा तैनाथ गरेका शक्तिशाली ट्यांकहरु हटाएको छैन । कोरियाली प्रायद्वीपमा अमेरिकाले गरेको सैन्यिकरणको अन्त्य नभएसम्म यस क्षेत्रलाई आणविक खतरामुक्त गर्ने कुरा परिकल्पना गर्न पनि सकिदैन । यसै सातामात्रै अमेरिकाले इरान र रुसमाथि अलग अलग प्रसतबन्ध लगाएको छ । यो प्रतिबन्धले अमेरिका र अन्य राष्ट्रबीचको मतभेदलाई बढाइदिएको छ ।

तत्कालीन अमेरिकी राष्ट्रपति बाराक ओबामाले इरानको परमाणु कार्यक्रमलाई नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले इरानसँग सन् २०१५ मा परमाणु सम्झौता गरेका थिए । यो परमाणु सम्झौतामा अमेरिका र इरानसहित रुस, चीन, बेलायत, फ्रान्स र जर्मनीपनि संलग्न थिए । तर वर्तमान राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पले इरानसँगको परमाणु सम्झौताबाट अमेरिका अलग भएको घोषणा गरे । अमेरिका अलग भएपनि यो सम्झौतामा आफूहरु कायम रहेको युरोपेली राष्ट्रहरुको प्रतिबद्धता छ । तर, उनीहरुले अमेरिकाले चालेको यो पश्चगमनकारी कदमको खुलेर विरोध गर्न सकेका छैनन् । यो सम्झौताबाट अलग भएको अमेरिकाले यसै सातादेखि इरानमाथि लगाएको प्रतिबन्ध पुनः लगाउने निर्णय गरेको छ । प्रतिबन्धबाट नै इरानको अर्थतन्त्र धरासायी बनाउने र नयाँ सम्झौताका लागि राजी पार्ने अमेरिकी रणनीति छ । प्रतिबन्धले अब इरानले तेलको निर्यातका साथै अटोमोबाइल र बहुमूल्य धातुको पनि निर्यात गर्न पाउने छैन । इरानको अर्थतन्त्रको ठूलो हिस्सा तेलले ओगटेको छ । तेल नै उसले बेच्न पाएन भने उसलाई आर्थिक संकट आइपर्ने निश्चित छ । यही कुरा बुझेको अमेरिकाले इरानलाई जसरी पनि घुँडा टेकाउने उपाय खोजिरहेको छ ।

अर्को महत्वपूर्ण कुरा के छ भने इरानसँग व्यापारिक सम्बन्ध कायम राख्ने मुलुकले अब अमेरिकासँग व्यापारिक सम्बन्ध राख्न पाउने छैनन् । त्यसैकारण पनि अमेरिकासँग निर्भर मुलुकले इरानको तेल किन्नेछैनन् । केही कम्पनी यो घोषणापछि इरानबाट बाहिरिसकेका छन् । इरानमाथि प्रतिबन्धको घोषणा गर्नुअघि ट्रम्पले इरानले चाहेमा आफूहरु वार्ताका लागि पनि तयार रहेको बताएका थिए । तर, आफ्नै बोलीको ख्यालसमेत नगरी उनले प्रतिबन्ध घोषणा गरे ।

यसरी प्रतिबन्ध लगाउँदा इरान आर्थिक दबाबका कारण नयाँ सम्झौताका लागि तयार हुने र गैरकानुनी गतिविधि रोक्ने बताएका छन् । तर, उनले इरानले गरेको गैरकानुनी काम के हो भन्ने खुलाएका छैनन् । परमाणु कार्यक्रमलाई नै गैरकानुनी भनेको भए, त्यो कार्यक्रम सन् २०१५ को सम्झौताअनुसार नै सीमित भइसकेको छ । मुस्लिम राष्ट्रमा चलिरहेका आन्दोलनमा इरानको संलग्नतालाई नै गैरकानुनी भनिएको हो भने यस्ता आन्तरिक संघर्षमा इरानमात्रै नभएर अमेरिकासहित पश्चिमा राष्ट्र आफै र इरानको कट्टर विरोधी राष्ट्र साउदी अरब खुलमखुला सहभागी छन् । त्यसलाई गैरकानुनी भन्ने कि नभन्ने भन्ने प्रश्न अमेरिकातिरै सोभिन्छ ।

अमेरिकाको प्रतिबन्धपछि इरानले यसलाई मनोवैज्ञानिक युद्धको संज्ञा दिएको छ । इरानी राष्ट्रपति हसन रुहानीले सरकारी टेलिभिजनमार्फत देशबासीलाई सम्बोधन गर्दै भनेका छन्, 'हामी कुटनीति र वार्ताको पक्षमा सधैं छौं । तर वार्ताका लागि इमान्दारिताको आवश्यकता हुन्छ ।' उनको यो भनाईले अमेरिका वार्ताप्रति इमान्दार छैन भन्ने देखाउँछ । अमेरिकाले एक सातअघि मात्रै गरेको वार्ताको कुरा देखाउवटी मात्रै थियो भन्ने कुरा चाँहि अमेरिकाले हठात् चालेको कदमले स्पष्ट बनाइसकेको छ ।

अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पको चुनावी अभियानको तार्गेट पूर्व राष्ट्रपति बाराक ओबामाले गरेका सम्झौताहरुमा थिए । ओबामा बाहिरिएर ट्रम्प सत्तामा आएपछि उनले गरेको क्युबासँगको कूटनीतिक प्रयास, इरानसँगको सम्झौता, पेरिस जलवायु सम्झौता, ओबामा केयरजस्ता कार्यक्रममाथि धावा बोले । त्यतिमात्रै होइन ट्रम्पको कार्यकालमा विभिन्न मुस्लिम देशका नागरिकलाई अमेरिका प्रवेशमा कडाई गरे भने अमेरिकामा रहेका आप्रवासी पनि ट्रम्पको तारो बने ।

इरानसँग पनि पूर्वराष्ट्रपति ओबामाले परमाणु सम्झौतामार्फत इरानका परमाणु गतिविधिलाई रोक्न सकिने र यो सम्झौताले विश्वलाई सुरक्षित बनाइराख्न सहयोग पुग्ने दाबी गरेका थिए । तर, ट्रम्पले यसलाई 'भयंकर र एकतर्फी' सम्झौताको संज्ञा दिएका थिए । त्यसैले उनले यो सम्झौतालाई सुरुदेखि नै उल्टाउने कोशिस गरेअनुसार नै यो पछिल्लो कदम अघि बढेको हो ।

ट्रम्पले इरानमाथि प्रतिबन्ध लगाउने कार्यकारी आदेशमा हस्ताक्षर गरेका छन् । जसअनुसार इरानले अब अमेरिकी डलर किन्न र राख्न पाउने छैन भने सुन वा अन्य बहुमूल्य धातुको व्यापार गर्न पाउने छैन । त्यतिमात्रै होइन ग्रोफाइट एलमिनियम, स्टिल, कोइला र औद्योगिक प्रक्रियामा प्रयोग हुने सफ्टवेयरमाथि रोक, इरान सरकारलाई ऋण दिनपनि रोक लगाइएको छ । यस्तै इरानसँग व्यापारिक सम्बन्ध राख्ने राष्ट्रले अमेरिकासँग व्यापार गर्न पाउने छैनन् ।

ट्रम्पले भनेका छन्, 'मलाइ के विषयमा खुशी लागेको छ भने धेरै अन्तर्राष्ट्रिय कम्पनीले पहिलादेखि नै इरानमा कारोबार छोड्ने घोषणा गरेका छन् र केही देशले इरानबाट कच्चा तेल आयात नगर्ने वा कम गर्ने संकेत गरेका छन् । हामी सबै देशलाई यस्तै कमद उठाउन अपील गर्छौं ताकि इरानको सत्ताले अरुलाई धम्की दिने व्यवहार बन्द गर्नुपर्छ वा आर्थिक रुपमा प्रतिबन्धको सामना गर्नुपर्छ ।'

रुस र अमेरिकाबीच लामो समयदेखि तनावपूर्ण सम्बन्ध रहँदै आएको छ । ओबामाका कार्यकालमा पनि दुश्मनीपूर्ण बनेको अमेरिका-रुस सम्बन्ध ट्रम्पको कार्यकालमा सुधार हुने धेरैको अपेक्षा थियो । तर सम्बन्ध अपेक्षित रुपमा सुधार हुन सकेन । बरु ओबामाको पालामा लागेको रुसमाथिको प्रतिबन्ध ट्रम्पको कार्यकालमा नयाँ तरिकाले पुनः लागेको छ ।

अमेरिकाले रुसविरुद्ध घोषणा गरेको पछिल्ला आर्थिक प्रतिबन्धका कारण रुसी मुद्रा रुबलमा भने दुई वर्षयता सबैभन्दा बढी अवमूल्यन भएको छ । वासिंगटनले प्रतिबन्ध लगाएपछि अमेरिकी डलरको तुलनामा रुबलको मूल्य ६६.४८ पुगेको छ । यो मूल्य नोभेम्बर २०१६ यताकै सबैभन्दा कम हो ।

अमेरिकी प्रतिबन्धको असर रुसी सेयर बजारमा पनि परेको छ । रुसी स्टक एक्सचेन्ज ३.२ प्रतिशतले घटेको छ भने मोएक्स इन्डेक्स झण्डै १.२ प्रतिशतले तल झरेको छ । रुसी बैंकहरुको सेयर पनि ओरालो लागेको छ । राज्य सञ्चालित स्बरबैंकको सेयर ४.७ बिन्दुले घटेको छ ।

यसअघि रुसले युक्रेनको क्रिमियामाथि सन् २०१४ मा कब्जा जमाएपछि पनि अमेरिकाले प्रतिबन्ध लगाएको थियो । त्यही वर्ष तेलको मूल्यमा आएको भारी गिरावटका कारण रुसको अर्थतन्त्रमा संकट उत्पन्न भएर तङ्गिन सन् २०१७ सम्म लागेको थियो । त्यसयता सुधार भएको रुसी अर्थतन्त्रमा पछिल्लो प्रतिबन्धले थप संकट निम्त्याउने देखिएको छ ।

रुस वर्तमान विश्व राजनीतिको ठूलो खेलाडी हो । रुसले सिरिया, युक्रेनसहित विश्वका विभिन्न स्थानमा भइरहेका संघर्षमा अमेरिकाको विपक्षीलाई साथ दिइरहेको छ । सन् २०१४ मा क्रिमियाको रुसमा विलयलाई वैधानिकता दिएबापत रुसले प्रतिबन्धको सामना गर्नु परेको थियो । यसपटक भने त्यो भन्दा अलि फरक छ । यसपटक पूर्वरुसी जासुस सर्गेई स्क्रिपाल र उनकी छोरी युलियामाथि बेलायतमा भएको नर्भ एजेन्ट आक्रमणमा संलग्न भएको आरोपमा प्रतिबन्ध लागेको छ । रमाइलो कुरा त के छ भने यो नर्भ एजेन्ट आक्रमणको चर्चा सुरु भएको तीन महिनाभन्दा लामो समयपछि अमेरिकी प्रतिबन्ध लागेको हो । बेलायतमा बसोबास गर्ने पूर्व रुसी जासुसमाथि भएको आक्रमणको सबैभन्दा पहिले बेलायतले रुसमाथि आरोप लगाएको थियो र केही कूटनीतिज्ञलाई रुस फर्काइदिएको थियो । त्यस्तै अमेरिकाले भने रुसी कूटनीतिज्ञलाई त्यसबेला नै देश निकाला गरेको थियो । यो प्रतिबन्धको घोषणा अमेरिकी विदेशमन्त्रालयले गरेको हो । जसमा भनिएको छ, 'अमेरिकाले सन् १९९१ को 'केमिकल एन्ड बायोलोजिकल वेपन्स कन्ट्रोल एन्ड वारफेयर एलिमिनेशन एक्ट' अनुसार रुसले अन्तर्राष्ट्रिय कानुन उल्लंघन गर्दै रासायनिक या जैविक हतियारको प्रयोग गरेको थियो ।' रुसमाथि लागेको यो प्रतिबन्ध २२ अगस्टदेखि लागू हुनेछ ।

एजेन्सीहरुको सहयोगमा

रोचक संसार

गन्हाउने फूल

अमेरिकाको क्यालिफोर्नियास्थित हंटिंगटन पुस्तकालयमा एउटा चर्चित फूल फुलेको छ । निकै गन्हाउने गन्ध फैलाउने यो फूल 'लास फूल' को नामले पनि चिनिन्छ । लास फूल फुलेपछि पुस्तकालय हातामा फूल हेर्न आउने दर्शकको घुइँचो बढेको छ । यो फूललाई स्टिंक अर्थात् दुर्गन्ध पनि भनिन्छ । यो फूल बिहिबार राति अकस्मात् फुलेको पुस्तकालयकी प्रवक्ताले बताएकी छिन् । यसअघिका वर्षहरुमा फुल्ने दिनभन्दा केही दिनअघि नै यसवर्ष यो फूल फुलेको छ । फूलको आकार निकै अनौठो तथा सुन्दर देखिन्छ ।

रोपेको १५ वर्षमा मात्र यो फूलको विरुवा वयस्क भएर फुल्दछ । यसको फूल केवल २४ घण्टामात्र फक्रिन्छ र त्यसपछि ओइलाउन थाल्दछ । यो फूलबाट मासु कुहेको जस्तो नमिठो गन्ध आउँदछ, त्यसैले यसलाई लास फूल भनिन्छ । वैज्ञानिकहरुका अनुसार परागसेचनका लागि किराहरुलाई आकर्षित गर्नका लागि फूलबाट यस्तो गन्ध आउने गरेको हो । बिहिबार राति फुलेको फूलमा रातभर निकै नमिठो गन्ध आयो । तर शुक्रबार दिउसोबाट फूल ओइलाउने क्रम सुरु भएसँगै यसको गन्ध पनि कम हुँदै गएको छ । यो वर्ष पुस्तकालयमा रहेका तिनवटा लास फूल फुल्ने हुनाले पुस्तकालयका पाठकहरु निकै उत्साहित छन् ।

महँगो वस्तु

संसारको सबैभन्दा महंगो चिजको कुरा गर्दा सायद हीरा, प्लाटिनम आदि भन्नुहोला । तर यो दुनियाँमा हीरा तथा प्लाटिनमभन्दा कैयन गुणा धेरै महंगो एउटा वस्तु छ, जुन यति दुर्लभ हुन्छ कि एक ग्रामकै मूल्य सयौं खर्ब रुपैयाँ पर्दछ । अर्थात् संसारको सबैभन्दा महंगो यो वस्तु एक ग्राम किन्नका लागि नेपालको झण्डै ३५ वर्षको कूल बजेट नै छुट्टाउनुपर्ने हुन्छ । एक ग्रामको झण्डै ५ सय खर्ब रुपैयाँ पर्ने दुनियाँकै सबैभन्दा महंगो यो वस्तुको नाम एन्टिम्याटर अर्थात् प्रतिपदार्थ हो । यतिधेरै महंगो वस्तु आखिर केमा प्रयोग होला ? साँच्ची भन्ने हो भने यो पृथ्वीमा यस वस्तुको कुनै काम छैन । तर अन्तरीक्षसँग सम्बन्धित जुनसुकै कामका लागि पनि यो प्रतिपदार्थ निकै महत्वपूर्ण तथा अमूल्य छ । वैज्ञानिकहरुका अनुसार ब्रम्हाण्डमा ब्लाक होलद्वारा ताराहरुलाई दुई टुक्रामा टुक्राउँदा प्रतिपदार्थ उत्पन्न हुन्छ । फ्रान्स र स्विजरल्याण्डको सिमा क्षेत्रमा रहेको सर्न ल्याबमा पहिलोपटक यो एन्टीम्याटरको उत्पादन गरिएको थियो । अन्तरीक्षयान तथा रकेटहरुमा प्रयोग गरिने इन्धनको उत्पादनमा यो प्रतिपदार्थको प्रयोग गरिन्छ । एन्टीम्याटर यस्तो विशेष खालको वस्तु हो जुन पोजिट्रोन, एन्टी प्रोटोन तथा एन्टी न्युट्रोन मिलेर बनेको हुन्छ । नासाले पनि एन्टीम्याटर विश्वको सबैभन्दा महंगो वस्तु रहेको पुष्टि गरिसकेको छ । यो वस्तु प्रयोगशालामा उत्पादन गर्न पनि निकै नै महंगो पर्दछ । एक मिलिग्राम एन्टीम्याटर उत्पादन गर्नका लागि झण्डै साढे २ अर्ब रुपैयाँ पर्दछ ।

७७ वर्षपछि भेटियो पर्स

आफ्नो हराएको कुनै चिज भेटिँदा खुसी अवश्य लाग्दछ । हराएको चिज चाहे भेटिने खालको नहोस् तर भेटिने आशा लागिरहन्छ । यस्तोमा यदि भेटिने आशै मारेको कुनै विशेष चिज फ्याट्ट भेटियो भने कत्तिको खुसी मिल्ला ? अमेरिकाको जर्जियामा बस्ने रोय रोट्स नामका वृद्धको हकमा यस्तै भएको छ । उनले ७७ वर्षअघि हराएको एउटा पर्स हालै फेला पारेका छन् । पर्समा होइन, ऊबेला पर्ससँग हराएका महत्वपूर्ण कागजात पनि उनले जस्ताको जस्तै फेला पारे । रोय अहिले १ सय वर्षका भए । तर जुन दिन उनको उक्त पर्स हराएको थियो, त्यो दिनका हरेक घटना उनको मनमा ताजै छन् ।

पर्स हराउने दिनको घटना सम्झिँदै उनी भन्छन्, 'म इलेक्ट्रिकल इन्स्पेक्टर थिएँ र मेरो काम हवाइजहाजको जाँच गर्नु थियो । त्यसदिन म क्यालिफोर्नियामा थिएँ । दोश्रो विश्वयुद्ध छोँडिसकेको थियो । हामी सबै एउटा हवाईजहाजमा सवार थियौं । त्यतिबेलै मलाई थाहा भयो कि मेरो पर्स हराएछ । मैले हवाइजहाजमा रहेका हरेक व्यक्तिसँग मेरो पर्सका बारेमा सोधीखोजी गरेँ तर भेटिएन ।'

फक्स फाइभ टिभीको रिपोर्ट अनुसार रोय रोट्सको गोजीबाट खसेको उक्त पर्सलाई एडगर वारेन बर्ड्सले फेला पारेछन् । बर्ड्स बेलायतको डर्बिसायरस्थित रोयल एयरफोर्समा कार्यरत थिए ।

अल्छी दिवस

आन्दोलनका क्रममा सडकमा सुतेको, धर्ना कसेको त हामीले देखे भोगेकै हौं । कहिलेकाहीँ कार्यक्रम तथा मेलापर्वमा पनि मानिसहरुले सडक भर्दछन् । तर दुनियाँमा एउटा यस्तो देश पनि छ, जहाँ हरेक वर्ष एक दिनका लागि अल्छी मानिसहरुले सडक कब्जा गर्दछन् । उक्त दिनमा विभिन्न देशका अल्छी मानिसहरु उक्त देशमा आउँछन् र ओछ्यान लगाएर सडकमै सुत्दछन् । हो, कोलम्बियामा हरेक वर्ष विश्व अल्छी दिवस मनाइन्छ । उक्त दिवस मनाउनका लागि कोलम्बियामा दुनियाँभरका मानिसहरु आउँछन् । गत आइतबार मनाइएको यस दिवसका अवसरमा कोलम्बियाको इतागुई सहरमा हजारौं मानिसहरु सडकमै विस्तारा लगाएर सुते ।

मानिसहरु आफूसँगै गद्दा विस्तारा

लिएर सडकमा पुगेका थिए । दिनभर मानिसहरु सडकमा सुतेर आनन्द उठाए । सहर पूरै अल्छी मानिसहरुले भरिएको थियो । उक्त दिन मानिसहरु सडकमै ओछ्यानमा अल्छीपनमै डुबेर बिताए । यो पर्वको इतिहास लामो छ र यसको कारण पनि रोचक छ । कोलम्बियाका मानिसहरु तनावसँग जुध्नका लागि अल्छी दिवस मनाउने गरेका हुन् ।

लोग्ने मरेको ३ वर्षपछि बच्चा

एकजना महिलाले आफ्नो पति मरेको ३ वर्षपछि सोही लोग्नेको गर्भबाट जन्मिएको बच्चा पाएकी छिन् । सुन्दैमा अचम्म लाग्दछ र पत्यार नलाग्न पनि सक्छ । तर यो भारतमा भएको सत्य घटना हो । समाचार अनुसार ती महिलाका पतिको तिनवर्ष अघि कार दुर्घटनामा मृत्यु भएको थियो । त्यसको तीनवर्ष पछि मृतककी पत्नी सुप्रियाले मुम्बइको एक अस्पतालमा बच्चा जन्माइन् ।

गौरब नामका पुरुष र सुप्रिया नामकी महिलाबीच बिहे भएको ५ वर्ष बितिसक्दा पनि उनीहरुका बालबच्चा नभएपछि टेष्टट्युब विधिबाट बच्चा पाउने प्रक्रिया सुरु गरेका थिए । डाक्टरले उक्त प्रक्रियाका लागि गौरवको शुक्रकिट संकलन गरी भण्डारण गरिसकेका थिए । तर दुर्भाग्य यसैबीच सन् २०१५ को अगष्टमा कार दुर्घटनामा गौरबको मृत्यु भयो । पतिको मृत्युपछि सुप्रिया विक्षिप्त बनिन् । तर उनले एउटा अठोट गरिन् कि गौरवको गर्भबाट बच्चा जन्माएरै छाड्ने । तर विडम्बना डाक्टरहरुले धेरैपटक कोसिस गर्दापनि सुप्रियामा आइभिएफ सफल भएन । त्यसपछि उनले भाडाको कोखको सहारा लिनुपर्‍यो । उनले एक महिलाको कोख भाडामा लिइन् र आफ्नो मृतक लोग्नको शुक्रकिटबाट भाडाकी ती आमामा गर्भाधारण गराई हालै बच्चा प्राप्त गरेकी छिन् ।

मोटीहरूको देश

बिहे हुनका लागि केवल सुन्दर देखिनुमात्र पर्याप्त छैन । यदि तपाइँ मरिससमा हुनुहुन्छ भने तपाइँ वजनदार पनि हुनुपर्नेछ । मरिसस यस्तो देश हो जहाँ जिउको वजन बढी भएका युवतीहरु बिहे गर्नका लागि तन्नेरीहरुको रोजाइमा

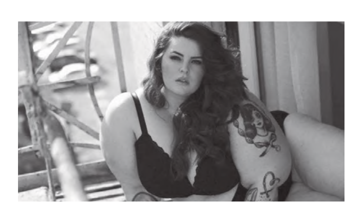

पर्दछन् । त्यसैले मरिससमा अविवाहित केटीहरुका लागि जिउको वजन बढी हुनु खुसीको कुरा हुन्छ ।

इतिहासकै क्रुर तानाशाह

काठमाडौं । विश्वका इतिहास धेरै खूनी शासकहरुका कुकर्मले भरिएको छ । आफ्ना क्रूर महत्वाकांक्षा तथा अहंकारी इच्छाहरु पूरा गर्नका लागि ती कुख्यात शासकहरुले केही बाँकी राखेनन् । सनकी इच्छाहरु पूरा गर्ने बहानामा ती शासकका तरबारबाट धेरै निर्दोष मानिसका घाँटी छिनिएका कथाहरु इतिहासमा पढ्न पाइन्छ । यस्तैमध्येका एक तानाशाह हुन् व्लेड ड्राकुला । ब्लेड रोमानियन साम्राज्यका राजा तानाशाह थिए । ओटोमन साम्राज्य तथा टर्की साम्राज्यसँगको युद्धमा उनले ठूलो संख्यामा महिला तथा बालबालिकाको बर्बरतापूर्वक हत्या गरको इतिहास छ । उनले नवजात शिशुसम्म पनि छाडेनन् । ती सम्राटको रुप पनि भयंकर थियो । डरलाग्दो अनुहार, ठूला ठूला दाँत साँच्चीकै मानिसको रगत पिउने राक्षस जस्ता । उनको साम्राज्यका मानिस तथा अन्य साम्राज्यका शासकहरु पनि उनको नामदेखि डराउँथे । उनलाई मानिसको रगतप्रति अचम्मको आशक्ति थियो । उनी मानिसहरुलाई खुल्ला ठाउँमा सुत्न लगाएर त्यसमाथि घोडा दौडाई मानिसहरुको हत्या गर्दथे र रगतको खोला बगाएर मज्जा लिन्थे । हरेक बेलुका मानिसको रगत नबगाएसम्म उनलाई रातमा निद्रा लाग्दैनथ्यो भनिन्छ ।

प्रेरक प्रसंग

बुद्धु बने विख्यात

स्कुले जीवनमा बुद्धु विद्यार्थीका रूपमा परिचित अल्बर्ट आइन्स्टाइनले विज्ञानमा क्रान्ति गरेपछि उनको नाम विश्वमै प्रख्यात भयो । त्यसपछि त विश्वविख्यात वैज्ञानिक अल्बर्ट आइन्स्टाइनसँग जोकोही पनि भेट्न आउन थाले, जोकोहीले पनि उनलाई आफ्नो घरमा, आफ्नो गाउँ सहर र देशमा आउनका लागि निमन्त्रणा दिन थाले । कतिसम्म भने राजा महाराजा र महारानीहरु जस्ता त्यतिखेरका विज्ञानविरोधी र प्रगतिविरोधीहरुले समेत उनलाई आफ्नो दरबारमा आउनका लागि निमन्त्रणा दिन थाले र उनलाई भेटेर आफूलाई धनधान्य सम्झन थाले । यसै सिलसिलामा उनको विश्वप्रख्याति देखेर बेल्जियमकी महारानीले उनलाई विशेष निमन्त्रणा गरिन् । युरोपको एउटा देश बेल्जियमको रजधानी ब्रसेल्समा आउनका लागि उनलाई विशेष आमन्त्रण गरिएको थियो । महारानीको निमन्त्रणा स्वीकार गरी उनी ब्रसेल्सतिर लागे ।

महारानीले आइन्स्टाइनलाई लिनका लागि रेलवे-स्टेसनमा उच्च स्तरीय सरकारी अधिकारीहरुको दल नै पठाएकी थिइन् । रेलवे-स्टेसन पुगेका सरकारी अधिकारीहरुले आइन्स्टाइनलाई धुइँधुइँती खोजे तर उनलाई चिन्नै सकेनन् । रेलवे-स्टेसनमा एकछिन अघि नै आएर बसेका आइन्स्टाइन भने अत्यन्त सादा पोसाकमा थिए । उनी सुटेड बुटेड भएर हिंड्ने मान्छे नै थिएनन् । निकै नै सरल र सादा जीवन बाँच्ने मानिस थिए । त्यसैले, आइन्स्टाइनलाई रेल्वे-स्टेसनमा चिन्न नसकेर निराश भएका सरकारी अधिकारीहरु खाली हात नै राजदरबार फर्के । सरकारी अधिकारीहरुले आइन्स्टाइनलाई साथै लिएर आउन नसकेका कारण बेल्जियमको राजदरबारमा तहल्का नै मच्चियो । तर त्यसैबीच, एउटा हातमा सानो ब्याग अर्को हातमा भ्वायलिन लिँदै आइन्स्टाइन सजिलैसँग राजदरबार पुगे । त्यसले पनि राजदरबारमा झन् भुइँचालो नै ल्याइदियो । महारानीले सरकारी अधिकारीहरुबाट आइन्स्टाइनको स्वागतमा भएका कमी कमजोरीहरुका कारण खेद प्रकट गर्दै आइन्स्टाइनलाई स्वागत गरिन् ।

साप्ताहिक राशिफल

ज्यो. लक्ष्मीप्रसाद बराल

मेष

अर्थअभाव खट्किनाले बनिसकेको काम दोहोर्याउनुपर्ला । पछिका लागि केही वस्तु त्याग्नुपर्ने हुन सक्छ । सोखले खर्च बढाए पनि विलासी वस्तुहरू जुटाउने समय छ । तत्काल लाभ उठाउँदा पछि हुने फाइदा घट्न सक्छ । तापनि टाढाका साथीभाइसँग सम्पर्क बढ्नेछ भने लामो यात्रा गर्ने अवसर जुट्नेछ । छर(छिमेकबाट योजना गोप्य राख्नुहोला ।

बृष

परिश्रम परे पनि कम प्रतिफलमा चित्त बुझाउनुपर्ने परिस्थिति रहला । खोजी गर्दा आम्दानीका नयाँ स्रोत फेला पर्नेछन् । तर आफ्नो मिहिनेतबाट अरूले फाइदा उठाउने कोसिस गर्लान् । आम्दानी भए पनि फजुल खर्च बढ्नाले अर्थ अभाव देखा पर्नेछ । आवश्यकता पूरा गर्न सरसापट लिनुपर्ने देखिन्छ । परिस्थितिवश आँटेका काममा विलम्ब हुन सक्छ ।

मिथुन

कर्मयोगले जीवनशैलीमा परिवर्तन ल्याउनेछ । विभिन्न अवसरले पछ्याउनेछन् भने भविष्यका लागि दिगो फाइदा हुने काममा जग बसाउने मौका छ । सामाजिक नेतृत्व हातलागी हुन सक्छ । व्यापारमा पनि राम्रै फाइदा हुनेछ । पदासीन व्यक्तिको सहयोग जुट्नेछ भने प्रतिष्ठित काम गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ । भोग-विलासमा मन जाने हुँदा खर्च बढ्न सक्छ ।

कर्कट

धेरै कामको दायित्व लिनाले बढी परिश्रम गर्नुपर्ला । तापनि प्रयत्न गर्दा लक्ष्यमा पुग्न सकिनेछ । विभिन्न अवसरले पछ्याउनेछन् भने दिगो काममा जग बसाउने मौका छ । उपलब्धिको स्रोत प्राप्त हुनेछ भने प्रतीक्षित नतिजाले उत्साह जगाउनेछ । व्यवसायमा लाग्नेहरूलाई विशेष फाइदा हुनेछ । समाजमा तारिफयोग्य काम गर्दै लोकप्रियता हासिल गर्न सकिनेछ ।

सिंह

कामको चाप बढ्नेछ भने शरीरमा कमजोरी तथा आलस्य अनुभूति हुनेछ । स्वास्थ्यका लागि व्यायाम तथा आहारविहारमा ध्यान पुर्याउनुहोला । प्रतीक्षित नतिजा कमजोर देखिनाले काम दोहोर्याउनुपर्ला । परिबन्धले अप्ठ्यारो स्थिति निम्त्याउन सक्छ । सम्भावना देखिए पनि सोचेको उपलब्धि प्राप्त नहुन सक्छ । गोप्य सूचना बाहिरिनाले पनि समस्या पर्न सक्छ ।

कन्या

घुमफिर तथा मनोरञ्जनमा समय बित्नेछ । भेटघाटमा अलमलिनुपर्ला । लोकाचारका लागि दिन खर्चिलो बन्न सक्छ । तापनि मिहिनेत गर्दा महत्त्वाकांक्षी काम सम्पादन हुनेछ । केही रकम रोकिए पनि व्यापारमा मनग्गे धनलाभ हुनेछ । व्यवसायले रमाइलो यात्रा गर्ने अवसर दिलाउन सक्छ । प्रियजनसँग भेटघाट हुनुका साथै आतिथ्यपूर्ण सम्मान प्राप्त हुनेछ ।

तुला

लगनशीलताले अप्ठ्यारा परिस्थितिलाई समेत सहज बनाउन सकिनेछ । भौतिक साधन जुट्नाले दिन उत्साहजनक रहनेछ । शत्रुभाव राख्नेहरू स्वयं कमजोर हुनेछन् । बुद्धिको उपयोगले अधिकार र प्रतिष्ठा जोगाउन सफल भइनेछ । दिगो फाइदा हुने काम प्रारम्भ हुन सक्छ । लामो यात्राको प्रक्रिया अघि बढ्नेछ । मिहिनेतले प्रतिस्पर्धाको दौड जिताउन सक्छ ।

बृश्चिक

लक्ष्यअनुसार काममा जुट्न नसकिए पनि प्रयत्न गर्दा चिताएका काम सम्पादन हुनेछन् । अध्ययनको लगावले बौद्धिक क्षेत्र फराकिलो बन्नेछ । सहपाठीहरू पछि पर्नेछन् । मिहिनेतले प्रतिष्ठित काम सम्पादन गर्ने मौका दिलाउनेछ । व्यापारमा धेरै फाइदा नभए पनि पशुपालन तथा कृषि क्षेत्रबाट राम्रो लाभ मिल्नेछ । सन्तान वा अनुयायीको साथले उत्साह जगाउनेछ ।

धनु

बेसुरमा वचन दिने बानीले समस्या निम्त्याउनेछ । साझेदारीमा पहिलेको सम्झौता भंग हुन सक्छ । रोकिएका काममा दोहोर्याएर प्रयत्न गर्दा लाभ हुनेछ । अरूको सुझावमा भर नपर्नुहोला । परिवारजनको सहयोग लिँदा राम्रो हुनेछ । तर महत्त्वाकांक्षी योजना तत्काल सार्वजनिक नगर्नुहोला । घरमा लक्ष्मी भित्र्याउने समय छ । मेहनत गर्दा पछिलाई फाइदा हुनेछ ।

मकर

लोकाचारले खर्च बढाए पनि विशेष उपहार प्राप्त हुनेछ । सहयोगीहरूले राम्रो साथ दिनेछन् । रोकिएका काम बन्नुका साथै नयाँ काम प्रारम्भ हुनेछ । उद्योग र व्यापारमा फाइदा हुनेछ । प्रतिद्वन्द्वीहरूको सामना गर्नुपरे पनि संघर्षपछि प्रतिफल पाइने समय छ । पुरुषार्थी कामले समाजमा स्थापित बनाउनेछ । चुनौती पन्छाएर नयाँ काममा जग बसाउने मौका छ ।

कुम्भ

हडबडी गर्दा काम बीचमा काम रोकिन सक्छ । बोलीको गलत अर्थ लाग्नाले वादविवादमा परिने सम्भावना छ । अध्ययनमा त्यति समय दिन नसकिएला । तर अप्ठ्यारा परिस्थितिसँग सम्झौता गर्नुपरे पनि बुद्धि लगाउँदा लक्ष्य पहिल्याउन सकिनेछ । सुरुमा चुनौती देखिए पनि पछि लाभ हुने काम गर्न सकिनेछ । अरूको मुख ताक्ने बानीले भने केही पछि परिनेछ ।

मीन

आफ्ना कमजोरीमाथि टिप्पणी हुने समय भएकाले बोली(व्यवहारमा सजग रहनुपर्ला । केही गुमाउनुपरे पनि लेनदेन, सरसापट र वादविवाद सुल्झाउने समय छ । शुभचिन्तकहरूको साथ जुट्नाले चिताएका काम सम्पादन हुनेछन् । प्रक्रिया दोहोर्याउनुपरे पनि अन्ततः आफैंलाई फाइदा हुनेछ । व्यापारमा लाभ हुनेछ । बिछोडिएका आफन्तसँग भेटघाट हुनेछ ।

आलोचित बन्दै बर्षा

संख्या बढ्दै गएपनि हिट फिल्मको मामलामा ‘अनलक्की’ नायिका हुन् बर्षा सिवाकोटी । ‘नाईं नभन्नू ल २’ बाट अभिनय यात्राको मुहूर्त गरेकी उनको खातामा असफल फिल्मको संख्या बढी छ । अभिनयमा अब्बल मानिने उनको पछिल्लो पटक फिल्म ‘पशुपतिप्रसाद’ ले बक्स अफिसमा राम्रो कलेक्सन गरेको थियो । तर, यो फिल्म सफल हुनुले उनको करियरलाई खासै ठूलो फरक पारेन ।

सफलताको सबै श्रेय अभिनेता खगेन्द्र लामिछानेले आफ्नो पोल्टामा पार्दा उनी ’हिस्स बुढी खिस्स दाँत’ झैं भईन् । बर्षा अभिनीत पछिल्ला फिल्म ’सुब्बा साब’, ’कारखाना’, ’लप्पन छप्पन’ र ’भैरे’ बक्सअफिसमा नराम्रोसँग डुबे । गएको हप्ता प्रदर्शनमा आएको फिल्म ‘जय शम्भु’ पनि बक्सअफिसमा पत्तासाफ भयो । एउटा मामलामा भने बर्षा ’लक्की’ छिन् । फिल्मले व्यापार जस्तै गरेपनि उनको हातमा फिल्मको कमी छैन । कुनै न कुनै फिल्ममा उनी ज्वाइन भइरहेकी हुन्छिन् । पछिल्लो समय भने साइन गरिसकेको फिल्म छाड्ने बानीले उनलाई आलोचित बनाएको छ । अचेल उनलाई साइन गरिसकेको फिल्म छाड्ने अभिनेत्रीको ‘क्विन’ भन्न थालिएको छ । अभिनेत्री बर्षा राउत ज्वाइन भए लगत्तै उनले फिल्मबाट हात झिकेकी थिइन् । यसपछि फिल्म ‘रानी महल’ छाडिन् । फ्लोरमा निस्किने बेला फिल्म छाडेपछि उनको ठाउँमा पूर्व मिस नेपाल निकिता चन्दक भित्रिइन् । उनले फिल्म छाड्ने शिलशिला तेस्रो पटक पनि दोहोरियो । हालै उनले फिल्म ’गोपी’ छाडिन् । कति अभिनेत्रीहरु फिल्म नपाएर घरमा सिरियल हेरेर बस्नु परेको छ । बर्षा भने फिल्म छाड्ने अभिनेत्रीको लिस्टमा सबैभन्दा अगाडि छिन् ।

“कस्मिक लभ” को गीत सार्वजनिक

ह्यान्डसम भिलेनका रुपमा परिचित प्रशान्त ताम्राकारलाई पहिलो पटक रोमान्टिक अवतारमा देख्न पाइने भएको छ । फिल्म ‘कस्मिक लभ’ मा उनी अभिनेत्री दीया मास्केसँग रोमान्टिक बनेका छन् ।

इन्टरनेट रिलिज भएको उक्त फिल्मको ‘कोया कटरको...’ बोलको गीतले प्रशान्त र दीयाको प्रेमभाव बोल्छ । भिडियोमा दुईको केमेस्ट्री गजब देखिएको छ । दिनेश सुवेदीको शब्दमा बाबुल गिरीले गीतमा संगीत भरेका छन् । रामचन्द्र काफ्ले र लक्ष्मी स्याङ्ताङ्ले गीतमा स्वर दिएका छन् । गीतको अडियो उत्कृष्ट बने पनि रविन शाहको कोरियोग्राफी कमजोर छ । भिडियोमा राजाराम पौडेल, रिजन थापा, पूजन थापालगायत कलाकार पनि फिचर्ड छन् । बि.एस. बलामी र एस.अधिकारीको संयुक्त निर्देशन रहेको फिल्ममा शेखर ज्ञवालीको कथा, गौतमराज खड्काको सम्पादन, राहुल राईको छायांकन रहेको छ ।

‘कस्मिक लभ’ लाई सुरज प्रधानले निर्माण गरेका हुन् । रोमान्टिक, कमेडी र सस्पेन्स जनरामा निर्माण भएको फिल्ममा रिजन थापा, अर्पण थापा, रविन तामाङलगायतका कलाकारहरुको पनि प्रमुख भूमिका छ ।

व्यंग्य प्रहार गर्दै सकियो गाईजात्रा

रेडियो अडियोले हरेक वर्ष आयोजना गर्ने ‘बानेश्वरको गाईजात्रा’ सोमवार भव्य रुपमा सकिएको छ । नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको निर्माण कार्य भइरहेको हुँदा यसपटक देशका चर्चित हास्यकलाकारले बानेश्वरको सडकमा दर्शक हँसाए । सयौं दर्शकको उपस्थिति रहेको गाईजात्रामा दीपकराज गिरी, दीपाश्री निरौला, जितु नेपाल, केदार घिमिरेलगायतका हास्यकलाकारले आफ्नो प्रस्तुति दिएका थिए । उक्त कार्यक्रम प्रदर्शनको तयारीमा रहेका फिल्मको प्रचार गर्ने उपयुक्त मञ्च पनि बन्यो ।

भाद्र २२ गतेबाट प्रदर्शनमा आउन लागेको ’रामकहानी’ का लिड कलाकार जितु र केदारसँगै अभिनेत्री पूजा शर्मा र अभिनेता आकाश श्रेष्ठले जमेर फिल्मको प्रचार गरे । फिल्ममा समावेश ’तिम्रो लागि म छु...’ बोलको हिट गीतमा उनीहरु कम्मर मर्काउन पनि पछि परेनन् । उता प्रदर्शनरत फिल्म ’नाईं नभन्नू ल ५’ को प्रचार गर्न बाल कलाकार द्वय अनुभव रेग्मी र सेड्रिना शर्मा पनि गाईजात्रा समारोहमा पुगेका थिए । दुवैले दर्शकलाई फिल्म हेर्न निम्तो दिँदै ’बालापन...’ गीतमा ठुम्का लगाए । उनीहरुलाई देखेपछि दर्शकले हुटिङ गरेका थिए ।

यस्तै, हास्यकलाकार दीपकराज गिरी र दीपाश्री निरौलाले हास्यव्यंग्य प्रस्तुत गर्दै ’छक्का पन्जा ३’ दशैंमा प्रदर्शन हुने जानकारी दिए । दुईले जितु र केदारको साथमा फिल्ममा समावेश ’पहिलो नम्बरमा...’ गीतमा आफूसँगै दर्शकलाई पनि नचाए ।

“नाइँ नभन्नु ल-५” को व्यापार फस्टायो

ब्रान्डका रुपमा स्थापित ‘नाइँ नभन्नू ल’ को पाँचौं शृंखला अर्थात् ‘नाइँ नभन्नू ल-५’ ले घरेलु बजारमा आक्रामक कलेक्सन गरेको छ । शुक्रबारबाट देशभर प्रदर्शनमा आएको यो फिल्मको व्यापारमा लगातार परेको सार्वजनिक विदाको ठूलो प्रभाव देखिएको छ । तीन दिने विकेन्डमा फिल्मले बम्पर ओपनिङ गरेको वितरकले दाबी गरेका छन् । प्रदर्शनको पहिलो दिन शुक्रबार अपेक्षाकृत व्यापार गर्न नसके पनि शनिबार र आइतबार भने फिल्मको व्यापार आक्रामक रहेको छ ।

देशभरका सय बढी हलमा लागेको उक्त फिल्मले रिलिजको दिन शुक्रबार देशभर ४६ लाख रुपैयाँ व्यापार गरेकोमा शनिबार बढेर १ करोड २ लाख रुपैयाँको कलेक्सन गर्न सफल भयो । तेस्रो दिन ७४ लाख रुपैयाँ कमाएको वितरकबाट रिपोर्ट प्राप्त छ । तीन दिने विकेन्ड कलेक्सन जोड्ने हो भने ‘नाइँ नभन्नू ल ५’ ले २ करोड २२ लाखको कलेक्सन गर्न सफल भएको छ । १ करोड ३५ लाखमा निर्माण भएको यो फिल्मको कलेक्सन रफ्तार यस्तै रहे दोस्रो हप्ताबाट नाफाको बाटोमा हिँड्ने पक्का छ । सोमबार गाईजात्राको उपत्यकामा सार्वजनिक विदा भएका कारण चौथो दिन पनि फिल्मको कलेक्सन उच्च हुनेमा वितरक मानन्धर विश्वस्त सुनिन्छन् ।

(अनलाइनहरुबाट)

अंग्रेजी शब्दावलीको ज्ञान बढाऔं

Voluble = नरोकिइकन एकनासले बोल्ने A voluble speaker must have a glass of water in front because he continuously runs off at the mouth (नरोकिइकन एकनासले बोल्ने मानिसको छेउमा एक ग्लास पानी हुनैपर्दछ किनकी बोल्दै जाँदा उसको मुख क्षणक्षणमा सुक्छ)

Wry = घुमाउरो र हास्य पाराले भनेको His poems are very famous because they are wry (घुमाउरो किसिमबाट हँसाउने भएको हुँदा उसका कविताहरू ज्यादै लोकप्रिय छन)

Anachronism = समयको भूल It is anachronism to say that Prithivi Narayan Shah had listened radio पृथ्वीनारायण शाहले रेडियो सुनेका थिए भन्नु समयको भूल हो (किनकी उनको बेलामा रेडियो आइपुगेकै थिएन) ।

Bugaboo = आधारहीन आतंक If we scare of such bugaboo, we will not be able to combat terrorism (यस्तो आधारहीन आतंकबाट डराउने हो भने हामीले आतंकवादसँग लड्न सक्तैनौ)

Compliant = खुरुक्क मान्ने The government gave into the demands of the opposition as compliant (सरकारले प्रतिपक्षको मागलाई दायाँ बायाँ नगरी खुरुक्क मान्यो)

Disabuse = नकारात्मक सोचाइ सुधार्नु He will try to disabuse his girl friend of her false assumption (उसले आफ्नी केटी साथीले पालेको भ्रम सुधार्न कोसिस गर्नेछ)

Eulogy = प्रशंसाको अभिव्यक्ति His latest film brought eulogies even from his critics (उसको पछिल्लो सिनेमाले उसैका आलोचकहरूबाट समेत प्रशंसा बटुल्न सफल भयो)

Fusillade = तोप वा गोलीको वर्षा The assumption of office of new commander was welcomed by fussilade (नयाँ कमाण्डरको पद बहालीको खुसियालीमा लगातार तोप पड्काइयो)

Grouse = असन्तुष्टि प्रकट गर्नु Students always grouse about the quality of food at hostel (होस्टलको खानालाई लिएर विद्यार्थीहरू सधैं असन्तुष्टि प्रकट गर्दछन्)

Hubris = घमण्डी बानी वा स्वभाव Filled with hubris he did not heed my suggestion (घमण्डी स्वभाव भएको हुँदा उसले मेरो सल्लाहप्रति कुनै ध्यान दिएन)

सामान्य ज्ञान (प्रश्नोत्तर)

न्युजिल्यान्डको राष्ट्रिय पक्षीको नाम के हो ?
- किवी

सबभन्दा राम्रो बाच्छा जन्म दिने गाईको नाम के हो ?
- हैलिकर गाई

आधुनिक युगमा रोजगारको अधिकार प्राप्त भएका नागरिक कुन देशका हुन् ?
- रूस

संयुक्त राष्ट्रसंघको जन्म कहिले भयो ?
- ११ जनवरी १९४१

समाजवादको सर्वप्रथम प्रयोग कहिले र कसद्वारा भयो ?
- सन् १९२७, राबर्ट ओवन

स्वतन्त्रता सिद्धान्तमा प्रमुख देन कसको थियो ?
- मोन्टेस्क्यु

उत्कृष्ट ग्यास केलाई भनिन्छ ?
- जिनान ग्यास

गह्रौं जलको रासायनिक सूत्र के हो ?
- डिटुओ

‘एउटा मानिसले अर्को मानिसको बुद्धि शुद्ध गर्न सक्दैन आफ्नो बुद्धि आफैं शुद्ध हुन्छ’ कसको भनाइ हो ?
- गौतम बुद्ध

‘मानिसको आँसु मानिसले पुछ्नु सबैको धर्म हो’ भन्ने व्यक्ति को हुन् ?
- महाकवि देवकोटा

सुनसरी मोरङ सिंचाइ आयोजनाको लागि नेपालले विश्व बैंकबाट लिएको ऋण कति वर्षमा भुक्तानी गर्नुपर्नेछ ?
- ५० वर्ष

फारसको खाडीमा रहेको देश कुवेतको जम्मा क्षेत्रफल कति छ ?
- ७७८० वर्गमाइल

सुडोकु-अंक ११७

		८	६		३	७		
३				५				८
	२			४			९	
		५	७		८	६		
						२		
		४	२		५	८		
	९			१			६	
६				७				१
		१	५		६	९		

अंक ११६ को नतिजा

३	४	१	९	८	२	५	७	६
९	६	२	७	४	५	३	१	८
८	७	५	६	१	३	४	९	२
५	२	८	३	९	६	७	४	१
७	९	३	१	२	४	८	६	५
६	१	४	८	५	७	९	२	३
१	५	७	२	३	९	६	८	४
४	८	६	५	७	१	२	३	९
२	३	९	४	६	८	१	५	७

Go बाट के के कुरा भन्न सकिन्छ थाहा पाइ राख्नुहोस

Go with = सँगै हुनु, He goes with a different woman every week हरेक हप्ता ऊ बेग्लै महिलासँग हुन्छ ।

Go with something = सुहाउनु Do the carpet and curtians go with के गलैंचा र पर्दा एक अर्कासँग सुहाउँछन ?

Go without something = भोकै हिँड्नु This morning I had to go without something आज बिहान मलाई भोकै हिँड्नु पर्‍यो

Go ahead = अख्तियार दिनु I have got go ahead from my boss to deal with you तिमीसँग कुरा अगाडि बढाउनु भनेर मेरो हाकिमले मलाई अख्तियार दिएको छ

Go between = मध्यस्थता गर्नु He acts well as go between उसले मध्यस्थताको रुपमा राम्रो काम गर्छ ।

Go by = नदेखेको जस्तो गरेर जानु I am upset if some one goes by me कसैले मलाई नदेखेको जस्तो गर्‍यो भने म बिचलित हुन्छु ।

Go getter = उर्जावान र सफल He is really a go getter and thus takes any responsibility ऊ ऊर्जावान र सफल छ, त्यसैले हरेक जिम्मेवारी लिन्छ ।

Go slow = सुस्त As the management did not show any interest in the demand of the workers, they decided to go slow to express their discontent ब्यवस्थापनले आफ्ना मागप्रति कुनै वास्ता नदेखाएको कारण कामदारहरुले आफ्नो असन्तुष्टि सुस्त भएर देखाए ।

Go = पालो It is your go to distribute the cards तास बाड्ने तिम्रो पालो हो ।

At one go = एकै प्रयासमा He won the medal at one go उसले एकै प्रयासमा तक्मा हात पार्‍यो ।

सामाजिक परीक्षण कार्यक्रममा बालविकास

बाल विकास समाजको सामाजिक परिक्षण कार्यक्रम

बाल विकास समाजले पारदर्शिता र जवाफदेहिता : हाम्रो प्रतिवद्धता' भन्ने नारासहित वार्षिक सामाजिक परिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । सोही कार्यक्रममा संस्थाका लक्षित वर्ग, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायका प्रतिनिधिहरुको सहभागिता रहेको थियो । उक्त कार्यक्रमको अवसरमा सिभिल बैंक लिमिटेडले बाल विकास समाजलाई रु २ लाख बराबरको सहयोग रकम समेत उपलब्ध गराएको थियो। आर्थिक पारदर्शिता भन्ने कुरा सबैका लागि महत्वपूर्ण हुन जान्छ । बाल विकास समाजले पनि हरेक वर्ष सामाजिक परिक्षण कार्यक्रम गर्दै आइरहेको छ। यसको निरन्तरता स्वरुप संस्थाले कार्यक्रमको आयोजना गरेको हो । कार्यक्रममा बाल विकास समाजका कोषाध्यक्षले स्वागत मन्तव्य दिनु भएको थियो। सोही क्रममा उहाले बाल विकास समाज आर्थिक पारदर्शितामा एकदम कडा भएको कुरा उल्लेख गर्नु भएको थियो । उहाँले बाल विकास समाजमा कार्यसमितिका पदाधिकारी तथा विभिन्न शुभ चिन्तकहरुको आर्थिक सहयोगमा दिवा शिशु केन्द्र तथा छात्रवृत्ति कार्यक्रम चलिरहेको हुनाले आर्थिक रुपमा लिने हैन दिने संस्कार भएको संस्था हुनाले पनि यसमा पारदर्शिताको महत्व रहको कुरा बताउनु भएको थियो ।

कार्यक्रममा सिभिल बैंकले बाल विकास समाजका कोषाध्यक्ष सुरेन्द्र ढकाललाई रु २ लाखको चेक हस्तान्तरण गरेको थियो। सो सहयोग रकम दिवा शिशु स्याहार केन्द्रमा आउने बालबालिकाहरुका लागि खर्च गरिने कुरा कोषाध्यक्ष ढकालले बताउनु भएको थियो। दाताले दिएको रकम एक रती पनि दाँया बाँया नगरी सबै लक्षित वर्गमा खर्च गरिने बाचा समेत कार्यक्रममा कोषाध्यक्ष ढकालले गर्नु भएको थियो । यसैगरी समग्र कार्यक्रमको बारेमा संस्थाका कार्यकारी निर्देशक कृष्ण प्र सुवेदीले प्रस्तुत गर्नु भएको थियो । प्रस्तुतीका क्रममा बाल विकास समाजका कार्यक्रमबाट विभिन्न जिल्लामा गरी जम्मा २५४२९ जना बालबालिका, महिला तथा किशोरकिशोरीहरु लाभान्वित भएका तथ्य देखिएको थियो । कार्यक्रममा लक्षित वर्गले बाल विकास समाजका कार्यक्रमहरुले हामीलाई धेरै सजिलो बनाएको जस्तै उदाहरणका लागि संस्थाले सञ्चालन गरेको दिवा शिशु स्याहार केन्द्रमा हाम्रा बालबालिकाहरु राखेर ढुक्क सँग काममा जान पाएको यो नै हाम्रो लागि ठूलो सहयोग भएको कुरा बताएका थिए । त्यसैगरी संस्थाले निशुल्क रुपमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराएको र जसका कारण हामीलाई ठूलो रोगबाट बच्न पनि सहयोग भएको कुरा लक्षित वर्गहरुले बताएका थिए ।

संस्थाले बालक्लव गठन गरी सञ्चालन गरेको सोही बालक्लवमार्फत आफू बालबालिकाहरुको अधिकारको बारेमा थप चेतनसिल भएको कुरा समेत बालक्लवका सदस्यहरुले कार्यक्रममा बताएका थिए । कार्यक्रममा विभिन्न सँघ संस्थाबाट आएका प्रतिनिधिहरुले मनमा लागेका कुराहरु उठाएका थिए । यस संस्थाले बालबालिकाहरुको स्वास्थ्य, शिक्षा तथा संरक्षणमा खेलेको भूमिका अतुलनीय रहेको कुरा सरोकारवाला पक्षहरुले बताएका थिए । संस्थाले बालअधिकार आन्दोलनमा अग्रणी भूमिका खेलेको कुरा पनि चर्चा भएको थियो कार्यक्रममा ।

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका वडा नम्बर १२ का वडा अध्यक्षले मन्तव्यको क्रममा यस संस्थाले गरेको कार्यक्रमको बारेमा वडालाई पत्रसहित जानकारी गराउनका लागि अनुरोध गर्नु भएको थियो । संस्थासँग नजिकै रहेको बालकुमारी आधारभूत विद्यालयलाई सुधार गर्न आफू युद्धस्तरमा लागेको र त्यहाँ भएका विभिन्न समस्याको बारेमा छानविन गर्न नगरस्तरीय समिति समेत गठन भएको कुरासमेत उहाँले जानकारी गराउनु भएको थियो । कार्यक्रममा महानगरपालिकाका सामाजिक शाखाका प्रमुख, कपन प्रहरी प्रभागका प्रमुख लगायतले मन्तव्य राखेका थिए । कार्यक्रमको अन्त्यमा संस्थाका अध्यक्ष सुवास गौतमले आर्थिक पारदर्शितामा बाल विकास समाज सधै चनाखो भएर बालबालिकाहरुको समग्र विकासका महत्वपूर्ण कार्यहरु गर्दै आइरहको र भविश्यमा पनि गर्ने कुरा बताउनु भएको थियो । कार्यक्रममा सहभागी सबै निकायका प्रतिनिधि, सरोकारवाला पक्ष तथा लक्षित वर्गप्रति आभार प्रकट गर्दै कार्यक्रमको समापन गर्नु भएको थियो ।

गोविन्द वि क

पत्रकार...

प्रज्वल थापा, राजु भण्डारी, उदयनारायण भट्टराई, जितेन्द्र श्रेष्ठ, लक्ष्मण पन्थी, कमला नेपाल, मनिष अवस्थी, पासाङ शेर्पा, मनुका कुँवर, सुनिता लोहनी तथा वसन्त शर्मा चयन भएका छन् ।

नेपालले...

स्पर्धामा तेक्वान्दोकी सविता राजभण्डारीले रजत जितेकी थिइन् । नेपालले यसअघिका एसियाडमा तेक्वान्दो, बक्सिङ र कराँते गरी २३ पटक हात पारेको छ । प्याराग्याइडिङमा रजत जितेसँगै एसियन गेम्समा नेपालले आफ्नो पटक संख्या २४ पुऱ्याएको छ ।

सार्क बिसर्जन...

नभएसम्म बिमस्टेक राष्ट्र प्रमुखहरुको भोज खाने क्लबका रुपमा मात्र चिनिनेछ ।

नेपाल, भुटान, बंगलादेश, म्यान्मार र श्रीलंका सदस्य मुलुकहरु भारतसँग सशंकित छन् । बिमस्टेक यही कारण प्रभावकारी र गतिशील हुन सकेको छैन । सन् २००४ थाइल्यान्डमा बिमस्टेक स्वतन्त्र व्यापार क्षेत्र सम्झौता सन् २०१७ सम्म सबै सदस्य देशले व्यापार खुला गर्न, भारत तथा गैरभन्सार हटाउनुपर्ने त्यो लागू भएन । नेपालको आफ्नो उत्पादन छैन । तरकारी, अम्रिसो, अदुवा, अलैंचीलाई समेत भारतले उसको देशमा छिर्न प्रतिबन्ध लगाउने गरेको छ । बिमस्टेकबाट नेपालले फाइदा लिने त्यस्तो केही विषय देखिँदैन । सार्क स्वतन्त्र व्यापार जसरी निष्क्रिय भयो बिमस्टेक स्वतन्त्र व्यापारको गति त्यही छ । बिमस्टेक सचिवालयमा राजनीतिक नेतृत्व नराखिनुले कर्मचारी मानसिकताभन्दा माथि यो संगठन माथि उठ्न सक्दैन र निस्तेज बन्ने निश्चित छ ।

बिमस्टेक वस्तवमा भारतको 'लुक इस्ट' नीति अन्तर्गतको संगठन हो । गोवा ब्रिक्स सम्मेलन हुँदा भारतले सार्कलाई निषेध गर्दै बिमस्टेक रोज्यो । ब्रिक्स बिमस्टेक आउटरिच समिटमा भारतले बिमस्टेक सदस्य मुलुकका सरकार प्रमुखहरुलाई निम्त्यायो । त्यही सार्क विसर्जनको संघारमा देखिएको हो । नेपालको बलमा बिमस्टेक सम्मेलन भएको होइन । भारतको चाहनामा अध्यक्ष राष्ट्रको हैसियतले नेपालले सम्मेलनको आयोजना गरेको हो । नेपालले पहिलो सार्क सम्मेलन गराएर मात्र बिमस्टेक सम्मेलन गराउँछु भन्न नसक्नु भारतसँगको लम्पसारवादी नीति नै हो । सार्कमार्फत संयुक्त राष्ट्रसंघमा शान्ति सेना पठाउन पहल गरिरहेको भारतले पछिल्लो पटक बिमस्टेकमार्फत अघि बढाउन खोज्दैछ । त्यो सन्देश प्रवाह गर्न भारतको पूणेमा बिमस्टेकका सदस्य राष्ट्रको संयुक्त सैन्य अभ्यास गरिँदैछ । दुई दर्जन बढी सैन्य अधिकारी सम्मिलित सम्मेलन भदौ २६ देखि ३० सम्म चल्ने बीबीसीले जनाएको छ । पाकिस्तान सदस्य रहेको सार्कलाई ओझेलमा पार्दै भारतले बिमस्टेक देशहरुको सैन्य भेला गरेर आफ्नो प्रभाव आसियनसम्म रहेको देखाउन खोजिरहेको छ । थाइल्यान्ड र म्यान्मार आसियनका सदस्य देशहरु हुन् ।

सन् १९८० मा अत्यन्त उत्साहका साथ गठन गरिएको दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (सार्क) को प्रभावकारितामाथि भारतकै कारण प्रश्नचिन्ह उठेको छ । भारतले आफ्नो दुईमत राष्ट्र ठानेको पाकिस्तान सार्कको सदस्य छ भने विश्वको दोस्रो ठूलो अर्थतन्त्र भएको देश चीन पर्यवेक्षक छ । चीनले सार्कमा सक्रिय भूमिका खोजेपछि भारतले सार्कलाई 'आइसोलेसन' मा राखेर बिमस्टेकमार्फत अघि बढ्न खोज्दैछ । पाकिस्तानमा सन् २०१६ को ९-१० नोभेम्बरमा हुनुपर्ने सार्कको १९ औं शिखर सम्मेलन भारत पाकिस्तान द्वन्द्व जम्मु कास्मिरको उरी घटनाका कारण हालसम्म हुन सकेको छैन । सार्कको अध्यक्ष मुलुक नेपाल भएकाले प्रधानमन्त्री केपी ओलीसँग तत्कालीन पाकिस्तानी प्रधानमन्त्री खाकन अब्बासी काठमाडौं आएर इस्लामावादमा शिखर सम्मेलन गर्न सहयोग मागेका थिए । तर प्रम ओलीले यसलाई कुटनीतिक रुपमा गम्भीरताका साथ लिएनन् । भारत पाकिस्तनबीच रहेको आन्तरिक द्वन्द्वका कारणले भारत पाकिस्तानलाई यस क्षेत्रबाट एक्ल्याउन चाहन्छ । त्यसकै परिणाम हो सार्कलाई पन्छाएर भारत बिमस्टेक बीबीआइन (बंगलादेश भुटान, इन्डिया, नेपाल) जस्ता क्षेत्रीय संगठनहरुमा आफ्नो सक्रियता बढाइरहमेको छ । सन् २०१८ को अप्रिल २७-२८ मा चीनको उहानमा सी मोदी शिखरवार्ता पश्चात् नेपालले उठाउँदै आएको नेपाल-भारत चीन त्रिदेशीय साटो चीन भारत प्लस नेपालको अवधारणा अघि ल्याइएको छ । त्रिदेशीय समझदारीमा बराबरीको हिस्सेदार नेपाल हुन्छ तर चीन भारत प्लस नेपालमा चीन र भारतले गरेको निर्णय नेपालले पालना गर्नुपर्ने हुन्छ । स्वतन्त्र परराष्ट्र नीतिको माध्यमबाट समृद्धितर्फ लानुपर्नेमा ओली नेतृत्वको वामपन्थी सरकार भारतले कोरेको रेखाको बाटोमा अघि बढ्दैछ । नत्र बिमस्टेक सम्मेनलका लागि राष्ट्रिय ढुकुटी खर्चिएर यत्रो तामझाम गर्नुपर्ने कुनै कारण छैन । आफ्नै देशमा सचिवालय रहेको र आफ्नै सक्रियतामा स्थापना भएको सार्कलाई पन्छाएर भारतको चाहनामा बिस्मेटक सम्मेलनको आयोजना गर्नु नेपालको हित विपरीत छ । पार्क सक्रिय नहुँदा पाकिस्तान, माल्दिभ्स र अफगानिस्तानसँग नेपालको कूटनीतिक दूरी बढ्ने निश्चित छ ।

प्रम ओलीका अघोषित विदेश मामिलाविज्ञ राजन भट्टराईले इन्डिया फाउन्डेसनले आयोजना गरेको लुक साउथ कार्यक्रममा बोल्दै भनेका थिए- नेपाल भारतको सहयोगबिना बाँच्न सक्दैन । नेपाल एक सार्वभौम राष्ट्र हो र आफ्नो निर्णय आफैंले गर्न सक्षम छ भन्छन् प्रधानमन्त्री ओली । तर फेरि सार्कलाई थाँती राखेर भारतीय हैकमवादको निर्देशनमा किन पहिले बिमस्टेक सम्मेलनको आयोजना गरेको ? नेपालले बिस्मेटकबाट खास केही प्राप्त गर्ने सम्भावना देखिँदैन । बिमस्टेक मार्ग बनाउने, साझा मुद्रा चलाउने, फ्रि भन्सार नीति लागू गर्ने जस्ता क्षेत्रीय संगठनका अहं विषयमा भारतको मौनताले बिमस्टेकको भविष्य अन्यौलमै छ ।

के भारत...

समेत पाएको छैन । सुरक्षाको कारण देखाउँदै नेपाली ग्यास बुलेट चल्न दिएको छैन । भारतले भैरहवा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलका लागि हवाई रुटको अनुमति दिएको छैन । हवाई रुटको अनुमतिबिना विमानस्थल अलपत्र पर्दैछ ।

भारतले सीमा क्षेत्रमा दर्जनौंको संख्यामा बाँध बाँधेर नेपाली भूमिलाई डुबानमा पारेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड विपरीत सीमा क्षेत्रमा बनाइएका बाँध भारत भत्काउन तयार छैन । दशगजा मिचेर पक्की सडक समेत बनाएको छ । यति मात्र होइन ७० देखि ८६ स्थानमा भारतले नेपालको भूमि अतिक्रमण गरेको सीमाविदहरुको ठहर छ । नेपालको मिचेको भूभागबाट भारत पछि हटेको छैन । भारतीय सीमा सुरक्षाबलले सीमाका बासिन्दालाई आतंकित बनाइरहेका छन् । भूकम्पका बेला नेपाललाई दिने भनी कबुल गरेको १ खर्बको सहायता भारतले दिएको छैन । भारतीयसित विवाहित नेपाली महिलालाई भारतले नागरिकता दिँदैन । यस्तो विभेदकारी व्यवहार गर्ने भारत नेपालको असल छिमेकी हुन सक्दैन ।

कालापानी नेपालको अभिन्न अंग हो । त्यहाँ भारतले कब्जा गरेको छ र भारतीय सेना परेड खेलिरहेका छन् । नवलपरासीको सुस्ता भारतले लगभग कब्जा गरिसकेको छ । लिपुलेकलाई चीन र भारतको साझा व्यापारिक केन्द्र बनाइएको छ नेपालको अनुमति बिना । टिस्टा र काँगडासम्मको नेपाली भूभाग निल्ने भारत नेपालको विकास होस् भन्ने नै चाहँदैन । नेपालको सुरक्षा र परराष्ट्रको व्यवस्थापन आफैंले गर्न खोज्ने भारत नेपाल र नेपालीको समृद्धिको बाधक हो, सहयोगी होइन ।

नेपाल डुबाउने...

भारतले बनाएको महलीसागर बाँधका कारण कपिलवस्तुका किसानले धान रोपिसकेको खेत डुबानमा परेको थियो । नवलपरासी सुस्ताका किसानले गण्डकका कारण बर्सेनि भोग्नु परेको पीडा साँच्चीकै दर्दनाक रहेको छ । किसानहरुले नहरको डिल भत्काएर समेत विरोध गरेका थिए । सप्तरीको तिलाठीका किसानहरु भारतको रवैयाका विरुद्ध संघर्षमा उत्रिएका थिए ।

सीमाविदहरुले भारतले नदीहरुको प्राकृतिक बहावमा अवरोध पुऱ्याएका कारण नेपाली भूमि डुबानमा पर्ने गरेको बताउँछन् । भारतले बाँध मात्र नभएर दशगजा अतिक्रमण गर्दै बनाएका सडकले पनि नेपाली भूमि डुबानमा पर्ने गरेको छ । नेपाल सरकारले औपचारिक रुपमा भारतको गलत रवैयाको विरोध गर्न सकेको छैन । भारतका कारण नेपाली जनता पीडित भएपछि स्वतःफुर्त रुपमा आन्दोलन समेत गर्ने गरेका छन् । सप्तरीका कोसी डुबानपीडित जनताको उद्धार, राहत र क्षतिपूर्तिमा सरकारले अविलम्ब ध्यान दिन आवश्यक छ ।

तेस्रो धार

कम्युनिस्ट घोषणापत्र र सान्दर्भिकता

हस्तबहादुर केसी

सन् १८४८ फेब्रुअरी १२ तारिखका दिन वैज्ञानिक साम्यवादका प्रवर्तक कार्ल मार्क्स र फ्रेडरिक एंगेल्सद्वारा लिखित कम्युनिस्ट घोषणापत्र लण्डनबाट जारी भएको थियो । यो विश्वविख्यात कम्युनिस्ट घोषणापत्र प्रकाशनसँगै विश्वसर्वहारा वर्गको मुक्तिको सैद्धान्तिक मार्गदर्शक सिद्धान्त बन्यो ।

मार्क्स-एंगेल्सद्वारा विश्वविख्यात कम्युनिस्ट घोषणापत्र लण्डनबाट जारी हुने वित्तिकै त्यसले ठूलो क्रान्ति ल्यायो । विश्वराजनीतिको रंग मञ्चमा हलचल पैदा गरि दियो । यस विषयमा स्वयम् मार्क्सले भन्नु भएको छ । 'युरोपमा एउटा हाउ घुमफिर गरिरहेको छ- साम्यवादको हाउ । यस हाउलाई धपाउन भनेर पोप र जार, मेटर्निख र गीजो, फ्रेन्च उग्रवादी र जर्मन पुलिस अर्थात् पुरानो युरोपका सारा सत्ताधारीहरू एक भएका छन् ।

कुन यस्तो विरोधी पार्टी छ जसलाई सत्ताधारीहरूले कम्युनिस्ट भनी बद्नाम नगरेको होस् ? कुन यस्तो विरोधी पार्टी छ जसले आफूभन्दा धेरै प्रगतिशील विरोधी पार्टीहरूलाई र आफ्ना प्रतिक्रियावादी विरोधीहरूलाई समेत कम्युनिस्ट भएको घृणित आरोप नलगाएको होस् ?

तथ्यबाट दुई कुरा प्रष्ट हुन्छ । युरोपका सारा सत्ताधारीहरूले साम्यवादलाई अब एक शक्ति मानिसकेका छन् । अब कम्युनिस्टहरूले सम्पूर्ण संसारको अगाडि आफ्ना विचारहरू, आफ्ना उद्देश्यहरू, आफ्ना प्रयासहरू खुलस्त बताउनुपरेको छ र साम्यवादको हाउसम्बन्धी दन्त्यकथाको सट्टामा पार्टीको आफ्नो घोषणापत्र प्रस्तुत गर्नुपरेको छ ।"

- कार्ल मार्क्स- फ्रेडरिक एंगेल्स, संकलित रचनाएं (हिन्दी) तीन खण्डोंमे, खण्ड १, भाग १, पृष्ठ १२९, प्रगति प्रकाशन मास्को । अतः १७० वर्ष पछि पनि यस कम्युनिस्ट घोषणापत्रको महत्व र सान्दर्भिकता अरु बढेर गएको छ ।

सन् १८४२ मा जर्मन आप्रवासीहरूले न्यायिक लिगको गठन गरेका थिए । तात्कालिन न्यायिक लिग कम्युनिस्ट लिगमा बदलिएपछि सन् १८४७ को नोभेम्बरमा कम्युनिस्ट लिगको जेनेभामा दोस्रो महाधिवेशन सम्पन्न भयो । त्यस महाधिवेशनले कार्ल मार्क्स र फ्रेडरिक एंगेल्सलाई कम्युनिस्ट घोषणापत्रको मस्यौदा लेख्ने जिम्मा सुम्प्यो । एक वर्ष लगाएर मार्क्स-एंगेल्सले कम्युनिस्ट घोषणापत्रको मस्यौदा तयार पार्न भयो र सन् १८४८ फेब्रुअरी १२ तारिखका दिन लण्डनबाट प्रकाशित गर्नु भयो । अर्थात पहिलो पटक कम्युनिस्ट घोषणापत्रको प्रकाशन सन् १८४८ फेब्रुअरी १२ भएको थियो । संसारका सबैजसो भाषामा प्रकाशित भएको कम्युनिस्ट घोषणापत्र वैज्ञानिक साम्यवादको पहिलो र महत्वपूर्ण सैद्धान्तिक दस्तावेज हो ।

कम्युनिस्ट घोषणापत्रमा चार अध्याय रहेका छन् : पहिलो अध्यायमा पुँजीपति र सर्वहारामा समाजविकासको नियमका आधारमा एक प्रकारको उत्पादनपद्धतिको अन्त्य भएर अर्को किसिमको उत्पादनपद्धति हुनु अत्यन्त स्वाभाविक प्रक्रिया हो । हालसम्मको मानवजातिको इतिहास आदिम साम्यवादलाई छाडेर वर्गसंघर्षको इतिहास हो । यसैका आधारमा पुँजीवादको पतन भएर समाजवाद या साम्यवादमा पुग्नु अनिवार्य छ भन्ने रहेको छ । दोस्रो अध्यायमा सर्वहारा र कम्युनिस्ट आजको युगमा सबभन्दा प्रगतिशील उत्पादनशक्ति मजदुरवर्ग हो र कम्युनिस्ट तिनै सर्वहारा मजदुरवर्गको सबभन्दा संघर्षशील समुदाय हो । यसको सांगठनिक शक्तिले उनीहरूको युगान्तकारी परिवर्तनमा सबभन्दा महत्वपूर्ण नेतृत्व प्रदान गर्न सक्छ । कम्युनिस्टहरूको तत्कालीन लक्ष्य पुँजीपतिवर्गको सत्ता पल्टाएर सर्वहारावर्गको राजनीतिक सत्ता कायम गर्नुपर्छ भन्ने विचार रहेको छ । तेस्रो अध्यायमा समाजवाद र कम्युनिस्ट साहित्यमा केन्द्रित समाजवादको नाममा देखापरेको विभिन्न किसिमका काल्पनिक तथा टूटपूँजिया विचारधाराहरूको खण्डन गरिएको छ । चौथो अध्यायमा विभिन्न विरोधी पार्टीहरू र कम्युनिस्टहरूको स्थितिबारे कार्यनीतिक समीक्षा गरिएको छ । कम्युनिस्टहरू एक दलमा मात्र विश्वास गर्छन् भन्ने कम्युनिस्ट विरोधीहरूले लगाउने लान्छनाको खण्डन भएको छ । कम्युनिस्ट पार्टी आफ्नो स्थिति मजबुत गर्न नसकेको ठाउँमा राष्ट्रवादी प्रगतिशील शक्तिहरूसँग सम्बन्ध मजबुत गर्न नसकेको ठाउँमा राष्ट्रवादी प्रगतिशील शक्तिहरूसँग सम्बन्ध कायम गर्न सक्छ । तर आफ्नो स्थिति बलियो भएको ठाउँमा समाजको समग्र विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्न सक्छ भन्ने वर्णन गरिएको छ । अन्त्यमा 'सर्वहारा वर्गसँग गुमाउनका लागि सिक्री बाहेक केही छैन, जीत्नका लागि सारा संसार छ' भन्दै 'दुनियाँका मजदूरहरू एक हौं' भन्ने आह्वान गरिएको छ । र, दुनियाँका मजदुरहरू एक होऔं भन्ने नाराका साथ समाप्त भएको छ ।

विश्वसर्वहारावर्गका महान् नेता भ्लादिमिर इल्यिच लेनिनले टिप्पणी गर्दै लेख्नु भएको छ, - 'यो सानो पुस्तिका सम्पूर्ण ग्रन्थहरूको बराबर छ, त्यसको आत्माले सभ्य संसारका समस्त संगठित र संघर्षशील सर्वहाराहरूलाई प्रेरणा दिइरहेको छ र उनीहरूको प्रथप्रदर्शन गरिरहेको छ ।' लेनिनको उक्त भनाई बढि सान्दर्भिक छ । यो कुरा प्रस्ट छ कि कम्युनिस्ट घोषणापत्र मार्क्स-एंगेल्सद्वारा अनुसन्धान गरिएको द्वन्द्वात्मक र ऐतिहासिक भौतिकवादको संशलेषणको दस्तावेज हो ।

मार्क्सवाद सर्वहारा क्रान्तिको विज्ञान हो । यहानेर स्पष्ट हुनु पर्ने कुरा के छ भने मार्क्सवाद पुँजीवादको प्रारम्भिक अवस्थामा विकसित भएको वैज्ञानिक तथा क्रान्तिकारी विचार हो । द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवाद, अतिरिक्त मूल्यको सिद्धान्त, वर्गसंघर्ष तथा इतिहासमा बलप्रयोगको भूमिका र वैज्ञानिक समाजवाद तथा साम्यवाद मार्क्सवादका आधारभूत मान्यता हुन् ।

लेनिनले मार्क्सवादबारे संशलेषण गर्दै भन्नु भएको छ, - 'मार्क्सवाद भनेको मार्क्सका विचार र उनका शिक्षाको व्यवस्थित श्रृंखला हो । मार्क्सवादको निर्माण दर्शन, राजनीतिक अर्थशास्त्र र वैज्ञानिक समाजवादका तीन संघटक तत्वहरूको संशलेषणबाट भएको छ ।'

यहाँनेर सुस्पष्ट हुनु पर्ने अर्को महत्वपूर्ण कुरा के पनि हो भने मार्क्सको दर्शन द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवादी दर्शन हो । यो दर्शनको सिद्धान्त भौतिकवाद हो । प्रत्येक दर्शन वर्ग दर्शन रहने कुरा मार्क्सवादी दर्शनको सम्बन्धमा पनि लागु रहन्छ । मार्क्सवादी दर्शन पनि एउटा वर्ग दर्शन हो, सर्वहारा वर्गको दर्शन हो, तर त्यो अन्य दर्शनहरू झैं अल्पसंख्यकहरूको, शोषकहरूको दर्शन नभएर बहुसंख्यकहरूको, सर्वहाराहरूको दर्शन हो । यसलाई स्टालिनले 'मार्क्सवादी-लेनिनवादी पार्टीको विश्वदृष्टिकोण' को रूपमा परिभाषित गर्नु भएको छ ।

स्टालिन, द्वन्द्वात्मक र ऐतिहासिक भौतिकवाद

मार्क्सवादको उदय हुनु भन्दा पहिले पनि बेलायत, फ्रान्स, जर्मनी, अमेरिका जस्ता पुँजीवादीले विकास गरिसकेका देशहरूमा ठूला ठूला मजदुर आन्दोलनहरू भएका थिए, तर ती सबै मजदुर आन्दोलनहरू मार्गदर्शन गर्ने वैज्ञानिक तथा क्रान्तिकारी सिद्धान्तका अभावले गर्दा असफलतामा टुंगीएका थिए । तर सन् १८४८ मा मार्क्स-एंगेल्सद्वारा कम्युनिस्ट घोषणापत्र जारी गरे पश्चात यो सर्वहारावर्गको युक्तिको मार्गदर्शन गर्ने सैद्धान्तिक अस्त्र बन्न पुग्यो र विश्वसर्वहारावर्ग वैज्ञानिक तथा क्रान्तिकारी सिद्धान्तले लैस हुन पुग्यो । विश्व राजनीतिक रंगमञ्चमा एक स्वाधिन शक्तिको रूपमा देखा परिसकेपछि सर्वहारावर्गको लागि एक साँच्चिकै वैज्ञानिक दर्शनको खाँचो पर्न गएको थियो, त्यो एक प्रकारको ऐतिहासिक आवश्यकता पनि थियो जसको परिपूर्ति मार्क्सवादी दर्शन अर्थात द्वन्द्वात्मक र ऐतिहासिक भौतिकवादी दर्शनले मात्र गऱ्यो ।

(क्रमशः)

फेरि अलपत्र...

पनि लगानी उठ्न नसक्ने भन्दै श्री गर्जेजले सरकारसँग प्रसारण लाइन, मुआब्जा लगायतका विभिन्न विषयमा मागहरु अघि सारेको छ । प्राविधिक, पुनर्वास लगायतका धेरै विषयका कारण परियोजना वित्तीय रुपमा सम्भाव्य नरहेको श्री गर्जेजको ठहर छ । श्री गर्जेजको सहायक कम्पनी सिडब्लुई इन्भेस्टमेन्ट कर्पोरेसन र लगानी बोर्डबीच २०६८ सालमा ७५० मेगावाटको पश्चिम सेती बनाउने सहमति भएको थियो ।

अष्ट्रेलियन कम्पनी स्नोइ माउन्टेन इन्जिनियरिङ कर्पोरेसन स्मेकले सन् १९९४ देखि २०११ सम्म पश्चिम सेती आयोजना बनाउने भन्दै होल्ड गऱ्यो । दश पटक निर्माण समय थप गर्दा पनि स्मेकले आयोजना बनाउन सकेन । स्मेकसँगको समझदारी तोडिएपछि सन् २०१२ मा श्री गर्जेजले यो आयोजना निर्माण गर्ने समझदारी बनेको थियो । आयोजनामा १ खर्ब २० अर्ब (ब्याज समेत १ खर्ब ७६ अर्ब) लगानी हुने अनुमान श्री गर्जेजले गरेको थियो । पश्चिम सेतीबारे अन्तिम निर्णय लगानी बोर्ड बैठकले गर्नेछ । लगानी बोर्ड प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा रहेको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जलाशययुक्त आयोजनाको बिजुली हिउँदमा प्रतियुनिट १० रुपैयाँ ४० पैसा र वर्षायाममा ७ रुपैयाँ १० पैसामा खरिद गर्ने निर्णय गरेको छ । तर श्री गर्जेजले उक्त दरमा विद्युत खरिद सम्झौता नोक्सानी हुने भन्दै बढाउन प्रस्ताव गरेको छ । २०७४ कात्तिक ३० गते नेपाल विद्युत प्राधिकरण र श्री गर्जेजबीच उक्त आयोजना निर्माण गर्न संयुक्त लगानी सम्झौता भएको थियो । हस्ताक्षरसँगै दुई दशकदेखि चर्चामा रहेको आयोजना निर्माणतर्फ अघि बढ्ने अपेक्षा गरिएको थियो । संयुक्त लगानी सम्झौतापछि आयोजना निर्माणका लागि पश्चिम सेती जलविद्युत् कम्पनी बन्ने सहमति भएको थियो । कम्पनीमा प्राधिकरण र श्री गर्जेजको क्रमशः २५ र ७५ प्रतिशत शेयर रहने समझदारी छ । स्थानीयलाई १० प्रतिशत शेयर दिने भनिएको छ ।

सडकका...

डिभिजनमा कमाएको पैसाबाट बालाजुमा घर बनाएका रानभाटले काठमाडौं सडक डिभिजन कार्यालय नं. २ टेकु आएपछि त्यतिबेला नै ५ करोड कुम्ल्याउन सफल भएको दाबी उनकै एक सहकर्मीले बताए ।

कांग्रेसी कालमा गोविन्दराज जोशी, रामचन्द्र पौडेलका निकट भाटले पैसा कमाएपछि रामशरण महतलाई पनि निकट बनाए । अहिले राजनीति फेरिएको परिस्थितिमा आफू धरान चतरा सिन्धुली हेटौंडा सडकमा प्रत्येक वर्ष ४ अर्ब बजेट सञ्चालन गरी ८ करोड खुद कमाइ गरेका भाट १-२ खोखा नजराना चढाएर भए पनि धरान चतरा गाईघाट सिन्धुली हेटौंडाले साविक सडकमा थमौती हुने चक्करमा प्रचण्ड निवास वरिपरि घुम्न थालेका छन् ।

विभागीय मन्त्री महासेठ केही होइनन् भन्दै शक्तिकेन्द्र खोजीमा हिँडेका रानाभाटलाई मन्त्री महासेठले तह लगाउन सक्छन् सक्दैनन् हेर्न बाँकी छ ।

संयुक्त...

अभ्यासमा नेपालसहित भारत, भुटान, बांगलादेश, श्रीलंका, थाइल्यान्ड र म्यानमारको सहभागिता हुनेछ । त्यसैको तयारीका सिलसिलामा करिब दुई साताअघि भारतीय सेनाको मुख्यालयमा बिम्स्टेक सदस्य मुलुकका भारतस्थित दूतावासमा कार्यरत सैन्य सहचारीहरूको एउटा भेलासमेत आयोजना भइसकेको बताइन्छ ।

नेपाली सेनाका प्रवक्ता गोकुल भण्डारीले नेपालको सहभागिताबारे भने, '३० जनाले भाग लिनुहुन्छ, यसमा पाँच जना अधिकृत हुनुहुन्छ र २५ जना अन्य हुनुहुन्छ ।' भारत र पाकिस्तानसमेत सदस्य रहेको सार्कको विकल्पका रूपमा अघि सार्न खोजिएको भनिएको र पाकिस्तान सदस्य नरहेको बिम्स्टेकले गर्न लागेको संयुक्त सैन्य अभ्यास अर्थपूर्ण रहेको कतिपय विश्लेषकको मत पाइन्छ ।

भारत र पाकिस्तानबीच तिक्ततापूर्ण सम्बन्धका कारण पनि यो सैन्य अभ्यास थप अर्थपूर्ण ठानिएको हो । दक्षिण एसिया मामिलाका कतिपय जानकार भारत र पाकिस्तानले एकअर्कालाई सैन्य तागत देखाउने उद्देश्यले गर्ने गतिविधिमा अन्य छिमेकी मुलुकको सहभागिता हुनु कतिपय सन्दर्भमा कूटनीतिका हिसाबले जोखिमपूर्ण बन्न सक्ने चेतावनी दिन्छन् । (बीबीसीबाट)

मालेको...

वर्तमान सरकारले शान्तिपूर्ण रूपमा आफ्ना राजनीतिक बिचार राख्न र निर्बाध रुपमा गतिविधिहरू संचालन गर्न पाउने संवैधानिक अधिकारलाई कुण्ठित गर्दै राजनीतिक पार्टीका नेता/कार्यकर्ताहरुलाई गैरन्यायिक ढंगले धरपकड, थुनछेक गर्ने र निर्ममतापूर्वक यातना दिने जस्ता निन्दनिय कार्य गरेको छ । डबल नेकपा सरकारको यस्तो अलोकतान्त्रिक तथा तानाशाही चरित्रको नेकपा (माले) ले गंभीर आपत्ति प्रकट गर्नुका साथै घोर विरोध गर्दछ ।

गिरफ्तार गरिएका क. उमा भुजेल सहितका नेकपाका नेता/कार्यकर्ता र साउन २३ गते पक्राउ परि सर्वोच्च अदालततको आदेशमा मुक्त हुनुभएका तर अदालत परिसरबाटै पुन गिरफ्तार गरिएका क. खड्गबहादुर विश्वकर्मा 'प्रकाण्ड' लगायत सवैलाई तत्काल विना शर्त रिहाइ गर्न सरकारसँग जोडदार माग गर्दछौं ।'

भारतले यसरी...

सेनाका प्रतिनिधि बसिरहेका थिए । दासलाई र्यालीसहित पैदल हिँडाएर उनको निवासमा पुर्याइयो । त्यसको एक दिनअघि उनले चोग्यालसँग भेट्ने समय मागेका थिए । तर, उनलाई राजाले आफूले ज्योतिषीलाई सल्लाह गरेर मात्रै समय दिनसक्ने जवाफ दिएका थिए ।

दास भन्छन्, 'त्यो त एउटा बहाना मात्रै थियो खासमा उनी, म र मेरो ओहदालाई मान्यता नदिएको देखाउन चाहान्थे ।' भोलिपल्ट चोग्यालले दासलाई बोलाए तर त्यहाँको माहोल एकदमै कटूतापूर्ण थियो । चोग्यालको पहिलो वाक्य थियो, 'मिस्टर दास, सिक्किम तपाईंहरूले कब्जा गर्नुभएको गोवा जस्तै हो भन्ने भ्रममा नरहनुहोला ।' उनले भुटानजस्तै दर्जा सिक्किमलाई दिलाउन निकै प्रयास गरेका थिए । 'हामी एक स्वतन्त्र सम्प्रभुसत्ता सम्पन्न देश हौं, तपाईंले हाम्रो संविधानअनुसार काम गर्नुपर्छ, भारतले तपाईंको सेवा हाम्रो सरकारलाई दिएको छ, यो विषयमा कुनै भ्रम हुनुहुँदैन र हामीलाई दबाउने प्रयास कहिल्यै नगर्नुहोला ।' सिक्किमलाई भारतको कब्जामा लिनका लागि दासले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेका थिए ।

एक दिनअघि बिएस दास त्यहाँ खटिएका आफ्ना साथी शंकर वाजपेयीलाई भेट्न जब इन्डिया हाउस पुगे तब उनलाई वाजपेयीले केबल सिंहबाट के निर्देशन लिएर आएका छौं भनेर सोधिएको थियो । दास सम्झन्छन्, 'मलाई सिक्किमका जनताका आकांक्षा पूरा गर्न मद्दत गर्नु भन्नेबाहेक कुनै पनि स्पष्ट निर्देशन थिएन, अरू वेलाजस्तै इन्दिरा गान्धीले कुनै औपचारिक राजनीतिक किसिमको वाचा गरेकी थिइनन् । अनि कब्जा भन्ने शब्दको त उच्चारणसमेत गरिएको थिएन ।' उनले थपे, 'यहाँसम्म कि हामीलाई काम लगाइरहेका केबल सिंहले निजी कुराकानीमा समेत यो शब्द कहिल्यै प्रयोग गरेका थिएनन्, तर, सिधै नभनिए पनि मलाई र शंकर वाजपेयी दुवैलाई अब हामीले के गर्नुपर्छ भन्ने थाहा भइसकेको थियो ।' दिवंगत वरिष्ठ राजनीतिक विश्लेषक इन्दर मल्होत्राका अनुसार सन् १९६२ मा भारत र चीनबीच युद्ध भएपछि सिक्किमलाई भारतमा गाभ्ने सोच भारतीय शासकले योजना बनाइसकेका थिए ।

स्मारिक विज्ञहरूले महसुस गरे कि भुटान, सिक्किम र चीनको त्रिदेशीय सीमाक्षेत्र नजिकै पर्ने चीनतर्फको चुम्बी उपत्यकाबाट सिलिगुडीतर्फको 'चिकेन्स नेक' भनिने साँघुरो मार्ग हुँदै भारतको दुरी जम्मा २१ माइल मात्रै छ । चीनले आफूले चाहँदा एकै पटकमा उक्त क्षेत्र हुँदै उत्तरी भारतमा प्रवेश गर्न सक्ने डर भारतलाई थियो । चुम्बी उपत्यकाकै छेउमा पर्छ । सिक्किमका राजा चोग्यालले अमेरिकी महिला होप कुकसँग विवाह गरेका थिए । उनलाई कुकले उक्साउन थालेकी थिइन् । उनी राजा चोग्याललाई सिक्किमलाई पूरै स्वतन्त्र बनाउन उनले माग राखे भने अमेरिकाले साथ दिन्छ भन्ने लागेको थियो । तर, त्यस्तो कदम भारतलाई स्वीकार्य हुने थिएन । उनले विद्यालयहरूको पाठ्यक्रममा फेरबदल गरिदिएकी थिइन् र युवा अधिकारीहरूलाई बोलाएर उनी हप्तैपिच्छे बैठकहरू गर्ने गर्थिन् । जब रानीको भूमिका निर्वाह गर्थिन् उनी सिक्किमका कपडा लगाएर एकदमै विनम्रता साथ प्रस्तुत हुने गर्थिन् र मसिनो स्वरमा कुराकानी गर्थिन् । तर, जब उनी असन्तुष्ट हुन्थिन् उनी एकदमै रिसाउने गर्थिन् । धेरै रक्सी पिउने चोग्यालको बानीले उनी दुःखी थिइन् र त्यही विषयलाई लिएर दुईबीच झगडा भइइरहन्थ्यो । सानासाना कुरामा उनीहरूका बीचमा विवाद हुने गर्थ्यो । एकचोटी रिसाएर चोग्यालले रानीको 'रेकर्ड प्लेयर' राजदरबारको झ्यालबाट बाहिर फ्यालिदिएको बताइन्छ ।

(क्रमशः)